БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

...АРЕВА Надежда Фё..., Кабанскын аймагай ... модоной баазын мо...рюдэлгын цехэй бригад... Выдринскэ һунгуулиин ... округһоо Буряадай ... Верховно Советдэй де... кандидат.

ХАЗАГАЕВ Иван Алексеевич, Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ, Дэрээнэй һунгуулиин 95-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

БИЗЮКИН Николай Игнатьевич, Буряадай АССР-эй коммунальна ажахын министр, Шишковско һунгуулиин 11-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

РУДСКАЯ Татьяна Павловна, Улаан-Үдын «Электромашина» заводой изолировщица, Левобережнэ һунгуулиин 8-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

КВАНТАЛИАНИ Александр Александрович, Зүүн-Сибиринн түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник, Гусиноозерско һунгуулиин 119-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ДУБРОВСКИЙ Василий Иванович, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хоринн һунгуулиин 134-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

УБЕЕВ Вадим Прокопьевич, КПСС-эй Буряадай обкомой барилгын таһагые даагша, Геологическа һунгуулиин 30-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 128 (13444)

1971 оной июлиин 1, вторник

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

МАНАЙ ҮГЭ БАТА

...-Үдын ЛВРЗ-гэй коммунистнуудай хамтын суглаанһаа

...XXIV съездын түүхэтэ ...нүүдые бодото хэрэг ...елүүлхээр зоригжоһон ло...гон заһабарилгын заво... коммунистнууд «КПСС-эй ...дын дүнгүүд ба заводой ... организациин бэелүүлхэ ... тухай» асуудал хамтын...н дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. ...алаар КПСС-эй ЦК-гай гэ...риин областной комитедэй секретарь нүхэр **А. У. Мо**...гэрэнгы элидхэл хэбэ. ...табан жэлэй турша до...ис партиин ябуулһан аса...дэлмэриин дүнгүүдые хам...ашадаа бэелүүлэгдэхэ хо...та зорилго табиһан КПСС-...съездын түүхэтэ удха ша... элидхэлшэ пэн түрүүн ...аашань шэнэ табан жэлэй ...в зорилгонууд тушаа, илан...но-техническэ дэбжэлтые ..., ажалай бүтээсые улам ..., социалис үйлэдбэриие ...гэнөөр хүгжөөхэ, тэрэнэй ...е дээшэлүүлхэ зорилгонууд ... лэ тодорхойгоор хэлээ. ...гээ һүүлдэ заводой хүдэл... дутуу дундануудые тэм...дэглэхэ зуураа, нүхэр Модогоев заводой партийна организациин урда байһан зорилгонуудые элирхэйлэн харуулба.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэриие һайшаан, заводой бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадай дунда дэлгэрһэн ажалай эдэбхи үүсхэлые, табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тушаа, тэдэнэй эрмэлзэл, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганууд тушаа суглаанда үгэ хэлэгшэ бүхэн тоггобо.

— Манай бригадынхид партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые угаа ехэ урма баяртайгаар угтабад. Шэнэ юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, тииһэдэ республикынгаа тогтоһоор 50 жэлэйнь ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө манай бригада ажалайнгаа эмхидхэлые улам һайжаруулха, халаанай 8 час соо хэгдэхэ хүдэлмэриие 7 час соо эрхим һайн сэгнэлтэтэйгээр бүтээхэ, тиигэжэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые 6 һараар уридшалан дүүргэхэ гэһэн уялга абанхайбди.

Манай үгэ бата, уялгануудаа бэелүүлжэ шадахабди,—гэжэ заводой дизельнэ цехэй Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ бригадые даагша **С. И. Маковей** мэдүүлбэ.

Хэлэһэн үгэдөө эдэнэй хүрэхэнь лабтай. Тус бригадын гэшүүн бүхэн ажалайнгаа талаар үндэр мэргэжэлтэй, баян дүй дүршэлтэй болоһон, бултадаа урлан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ашаг үрөөр ехэ дурадхалнуудые оруулжа, нилээд ехэ гүрэнэй мүнгэ зөөри алмалсадаг юм.

Инструментальна цехэй слесарь **Г. М. Соломыков**, аппаратна цехэй электрослесарь **А. И. Имеев** болон бусад ажалшадай дунда ниитэ-политическэ ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл һулаар эмхидхэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэбэд. Энэ ушарһаа ажалай журам, ниитын ёһо гурим эбдэдэг буруу ябадалтан бии байһаар. Зарим мастернууд ажалай журам бэхижүүлхэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха асуудал тушаа һаналаа хүсэд табинагүй гэбэ.

Ажалай эршые улам шангадхаха, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ, үйлэдбэриин талмайе бүри үргэдхэхэ тушаа вагон согсололгын цехэй начальник **Ю. Н. Закатов** тоггобо.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ заводой залуушуулай, комсомолшуудай ажалай эдэбхи үүсхэл, тэдэнэй габшагай ажал хүдэлмэри зорюулагдажа байһан тухай ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь **Владимир Бодров** дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Заводой капитальна барилгын таһагай партийна эхин организациин секретарь **И. Ф. Новиков**, заводой парткомой секретарь **В. А. Уланов** гэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэһэн, тэдэниие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ зорилго хараалһан тогтоол заводой коммунистнуудай хамтын суглаан баталан абаа.

Г. ДАНЗАНОВ,
заводой хүдэлмэришэн.

ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАҺАА

Товарна продукци бүтээн гаргаха жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө үлүүлэн 500 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ. Бүтээһэн продукци худалдаха жэлэй түсэб 200 мянган түхэригөөр үлүүлхэ.

Түсэбһөө гадуур нэгэ тепловоз, зүдхэхы хүсэтэй хоёр трансформатор, хайлуулан шудхаһан 280 тонно шэрэм, 120 тонно булад, 100 тонно үнгэтэ металл, 300 тонно шудхамал хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха.

Түсэбөөр хараалагдаһанһаа үлүүлэн 7,5 мянган түхэригэй кислород үйлэдбэрилхэ, асинхронно 12 двигатель бүтээхэ.

Тепловоз болон тепловозуудые хабсаргалга дээрэ поточно арга нэбтэрүүлхэ.

350 тонно хара болон үнгэтэ металл, условно хэмжээн дээрэ абахада 300 тонно түлишэ, 1500 мянган киловатт-час хэмжээнэй электрын элшэ жэлэй туршада алмаха.

...ШЭТЭ АЖАЛАЙ НЭГЭ ҮДЭР

Репортаж

...эртэ тосхонһоо баруун ... нэмжыһэн захагүй та...рүүр ногоон тооһо шоройдо ...һанаа, һаяхан ороһон ху...роодо угаалгажа, сэлмэн ...ндэл хүхэрнэ. Улам саа...эртэхэдэ, эртүүр таригда...нисын поли ногоорно.

...үрэй совхозой таряашад ..., техникээ заһабарилжа, ... хүрэнгээ хаһа саґтань ...эйнгээ ашаар хабарайн... тарилгые аймаг доторо ...түрүүлэн эхилһэн байна. ... орооһото ургамалнуудай ... хүдэлмэриин арбан хоёр ... туршада һайн шанартай... эмхитэйгээр үнгэргэхөөр ...һэн эндэхи механизатор... социалис мүрысөө үргэнөөр ...үлһэн бэлэй. Тэрэшэлэн ...бан хоногой туршада эр...һэн агрегат, механизатор... урмашуулха тусхай гурим ...оһон юм. Нэгэ үгөөр хэ... дурсагдагша ажахын та... хабарайнгаа тарилгые ...хээнэйхиһээ өмхитэйгээр ...эжэ, хараалагдаһан зорил...саг болзортонь бэелүүлээд, ... тэжээлэй ургамалнуудые, ...бхаяа түлэг тарижа байн...

...эй һууһан хүнгэн авто... Заряагай шэлын полевой ... хүрэжэ ерэбэ. Үдын сай... үе хэбэртэй, орооһоной ... амбаарай баруун тээ ..., «Беларусь» трактор...гэлэнхэй.

Энэ бригадын механиза... совхоз соогоо эгээн тү... эртынгээ орооһото урга...дые тарижа дүүргэһэн. ...кукуруза, хартаабхаяа та... байна, — гээд тус ажахын ... агроном Прасковья Ива... мэдүүлээд, саашань үргэл...лнэ;— Хартаабха тарилгада ... агрегат хүдэлнэ, бүхыдөө ...ектарта тариха түсэбтэйбди... Уданшьегүй механизаторнуу... сайлалга дүүрэнтэжэ, тракторнуудаа хүдэлгэжэ, тоһо, түлишыень нэмэһээр, зүг бүхэн тээшэ таран, яаралтайхан саашалбад.

— Хартаабхашадтнай ерээгүй гү?

— Түрүүн сайлаад ошоо һэн,— гээд тогоошон басаган баруун урагшаа заажа,—тэрүү тэрэ ябана,— гэбэ.

— Хартаабха гээшэ хүн зоной ехээр хэрэглэдэг эдеэн. Нёдондо энэ бригадын механизаторнууд хартаабхын яһала баян ургаса ургуулаа юм. Теэд гансал намартаа хуряажа абахадаа ехэл тухашардагбди,—гэжэ совхозой главна агроном тобшолон мэдүүлнэ.

Хабарай наран һаргама элшээ улам элбэгээр сасажа, хүжэ ногоон «хүнжэлөөр» хушагдаһан тала дайда үнгэ бүриин сэсэг, ногооной хангалтама үнэрөөр анхилна. Заряагай шэлын полевой станһаа сэхэ баруулжаа нэмжыһэн таряалангай газар сооxорлон харагдана. Тээ саанаханань «Беларусь» хоёр трактор хойноо хартаабха тариха машина шагтагаланхай, һубарилдан, тооһо бушхуулан дабшанад.

Полиинь зүүн захада тракторнуудай тэхэрижэ ерэхые хүлеэжэ байхадамнай, үрэһэ зөөдэг автомашина хүндөөр уухилһаар ерэжэ зогсошобо. Уданшьегүй үнөөхи хоёр агрегадшье тэхэрижэ, автомашинын кузовай захада туласа ерээд байшабад.

— Хартаабха тарилгаяа гурбадахи үдэрөө ябуулжа байнабди. Агрегадаймнай тус бүриин үдэрэй даабари 4 гектар юм. Юрэдөө даабаряа жэншэдгүй дүүргэнэлди даа. Гансал үрэһэ хүрэнгэмнай таһалдахаяа һанана. Байтараа «харгыдаа орохо» юм бэзэ гэжэ үнинэй механизатор Иван Никитович Афанасьев хөөрэнэ.

— Гектарай хэды центнер хартаабха таринабта?

— Энэ жэл үрэһөөр тулюурхамди. Тиибэшье гектар бүриин 22—25 центнер хартаабха гаргашалагданал даа. Тарилгаяа энэ һарын һүүл болотор сүм дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди. Саанамнай обёос, зелёнкоһоо эхилээд, захагүй ажал хүлеэнэ ха юм,— гээд нүгөөдэ тракторист Ермолай Андропович Федоров оролсоно.

Энэ ажахын механизаторнуудтай хөөрэлдэхэдөө. өөрынгөө ажал һайн мэдэхэ, дүй дүршэлтэй, бэрхэ байһыень хүрэһөөр ойлгохоор. Обёостнай оройтохогүй юм гү гэжэ асуухадамнай:

— Нёдондо июниин 4-һөө эхилжэ таряа һэмди. Яһала баян ургаса хуряагдаа һэн. Гектарай дунда зэргээр 18—20 центнер обёос абтаа юм. Энэшни жэл жэлээрээ юм шуу. Тиимэһээнь бидэ энэ жэл тэжээлэй ургамалнуудые, обёос болон хартаабха тарилгаяа нёдондонойхиһоо бага хойшо татан эхилээ бэлэйбди. Зүгөөр энэмнай ургасада муу байхагүй аабза гэжэ һанагдана — гээд тракторист Иван Афанасьевич мэдүүлээ һэн.

Үнэхөөрөөшье эндэхи механизаторнууд дээрэһээ захиралта хүлеэгээд байдаггүй, харин байгаалиингаа эрхэ байдалые хараадаа абан, тарилгаяа эхилдэг байһандань ехэтэ һайшаамаар. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр тарилгаяа хэдылэ ямараар үнгэргэжэ, али зэргын ургаса абаха байһанаа һайн ойлгоно бшуу.

— Хабарһаа нааша дуһалшье бороо ороогүй байжа, бидэнние нилээд сошордоогоо. Һаяпайл бага зэргэ шиирг унажа, сэдьхэлыемнай б а я с у у л а а. Байгаали гээшэмнай хүнэй дураар бэшэ ха юм. Тиимэһээнь баян ургаса ургуулжа хуряахын түлөө гансал бидэ өөһэдөөл оролдохо байһамнай мэдээжэ,—гээд совхозой директор Балдан Будатарович Юмсунов тараха дээрэмнай хэлээ бэлэй .

В. ЖИГЖИТОВ.

СССР-ЭЙ НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН ПРЕЗИДИУМ ҺУНГАГДАБА

Майн 25—28-най үдэрнүүдтэ Эрдэмтэдэй Москвагай байшан соо СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, академиин хүтэлбэрилхы зургаанууд һунгагдаба.

Мстислав Всеволодович Келдыш СССР-эй Наукануудай академиин президентээр дахин һунгагдаба.

Академигүүд М. Д. Миллионщиков, В. А. Котельников, А. Н. Белозёрский, А. П. Виноградов, П. Н. Федосеев, М. А. Лаврентьев вице-президентнүүдээр һунгагдаба.

СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Г. К. Скрябин СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй Главна эрдэмтэ-секретариин уялга дүүргэгшээр һунгагдаба.

СССР-эй Наукануудай академиин президиумдэ СССР-эй Наукануудай академиин таһагуудай академигүүд-секретарьнууд оробо.

(ТАСС).

«КОСМОС-425» — ЗАМБУУЛИНДА

«Космос-425» гэжэ хэмэл одон 1971 оной майн 29-дэ Советскэ Союзһаа замбуулин худар табигдаба. Замбуулинай дайда шэнжэлхэ научна аппаратура хэмэл одон дээрэ табяатай.

(ТАСС).

Энэ зураг дээрэ Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд Потап Логантьевич Сазонов, Николай Деевич Русин гэгшэд харуулагдана. Эдэ нүхэд хүдэлмэриин 8 үдэрэй туршада 70 гектар газарта хартаабха тарижа, болзорһоонь холо урид дүүргэбэ. Мүнөө эдэнэр пропашной ургамалнуудые тарижа эхилэнхэй.

А. НАГАСЛАЕВАЙ фото.

ЕХЭ ДЭБЖЭЛТЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

МУХАР-ШЭБЭР

«Родина», «Коммунизм», «Знамя Ленина», «Заганский», «Забайкалец», «Путь Ленина» колхозуудай, «Авангард» ба Суулгын совхозуудай ажалшадай түлөөлэгшэд Мухар-Шэбэрэй соёлой байшанда сугларба. Энэ суглаан РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Бато Семенович Семеновтой**, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй обкомой захиргаанай органуудай таһагые даагша **Кондрат Афанасьевич Калашниковтай** уулзалгада зорюулагдаһан байна.

Энэ уулзалгые КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев нээбэ. Тиигээд РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Семеновой этигэмжэтэ нюур болохо Мухар-Шэбэрэй дунда һургуулиин багша А. П. Петряковада үгэ үгөө. Этигэмжэтэ нюур кандидадай ажалай намтар, ниитынь ехэ ажал ябуулга тухай һунгагшадта хөөрэжэ үгэһэн, һунгалтын болохо үдэр бултадаа нэгэ хүн шэнги тэрэнэй түлөө дуугаа үгэхыень уряалба. Удаань Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Калашниковай этигэмжэтэ нюур—Хара-Шэбэрэй найман жэлэй дунда һургуулиин директор И. Н. Ерофеев үгэ абаһан байна.

Тус уулзалгын үедэ болоһон ехэ хөөрэлдөөндэ «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ Ц. С. Семенов үгэ абажа, манай колхозой центрые шэнэдхэн бариха генеральна түсэб зохёогдожо, баталагданхай юм. Тиигэбэшье тэрэниие бодото дээрэнь бүтээхэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Тиимэһээ энэ хэрэг түргэдхэхэ асуудал гараад байна гэжэ кандидадуудта захиба. Аймагай больницын главна врач А. Н. Андриевская Мухар-Шэбэр тосхоной поликлиникын, санэпидстанциин ба баклабораториин гэрнүүд ехэ хуушараа. Эдэниие шэнээр бариха зууршалга хэгдэһээр үнинэй. Теэд даб дээрэ урагша абтаагүй байһаар. Мүн Суулгын ба «Эрдэм» совхозуудта больницын шэнэ гэр барихаар болоо гэжэ тэмдэглээ. Суулгын совхозой парткомой секретарь А. С. Алексеев үгэ хэлэхэдээ, Түгнын адагай газар дайдые уһалдаг болгохын түлөө шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэ хэрэг гараад байна. Энээн тушаа анхархыень кандидадуудта хандаба.

Уулзалгын эсэстэ РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадта кандидадууд Б. С. Семенов, К. А. Калашников гэгшэд харюугай үгэ хэлэжэ, гүрэн түрын дээдэ органдо түлөөлхөөр тэдэниие кандидат болгон дэбжүүлһэндэнь һунгагшадта баяр баясхалан хүргөө, тэдэнэй үзүүлһэн ехэ этигэл найдабариие харюулхабди гэжэ хэлээ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

УЛААН-ҮДЭ

Локомотивна депогой хүдэлмэришэд, машинистнүүд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад Железнодорожно һунгуулиин 12-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат **Александр Михайлович Барановтай**, Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта кандидадууд, горсоведэй гүйсэдкомой секретарь **Софья Васильевна Преловская**, локомотивна депогой партийна организациин секретарь **Николай Иванович Кузнецов**, электровозой машинист **Михаил Ефимович Иванов**, мүн Железнодорожно райсоведэй депутадта кандидадууд машинист **Валерий Моисеевич Левинов**, ахалагша инженер **Василий Ларионович Захаров** гэгшэдтэй уулзалга хэбэ. Хамта 450 хүн сугларaa.

Ямар эрилтэ, гуйлтатай байһан тухайгаа уулзалгада сугларагшад мэдүүлһэн байна. Һунгагшад түрэл хотынгоо парк, саадуудые гуримтай болгохо, харанхы байһан үйлсэнүүдые зайн галаар гэрэлтүүлхэ, мүн хэдэн олон шухала һанамжануудые оруулаа.

Удаань депутадта кандидадууд А. М. Баранов, С. Б. Преловская, И. И. Кузнецов гэгшэд ажалшадай гуйлта дурадхалнуудыень хараадаа абаха тухайгаа мэдүүлээ.

***

Авиазаводой соелой байшан соо хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад депутадта кандидадуудтай уулзаба. Улаан-Үдын һунгуулиин 795-дахи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат **Светлана Васильевна Клобукова**, Красноярска һунгуулиин 26-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, заводой газо-гагнуургашан **Людмила Васильевна Протасова**, Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта кандидадууд, ахалагша инженерэй орлогшо **Дария Семеновна Цыренова**, цехэй начальник **Евгений Иванович Чернышев**, Железнодорожно районой Соведэй депутадта кандидадууд, хүдэлмэришэд **И. В. Степанова**, **И. С. Иванов** гэгшэдтэй уулзалга үнгэргөө.

Үгэ хэлэһэн цехэй начальник Н. Ц. Попов, инструментальщик Г. Д. Потехин болон бусад һанамжа дурадхалнуудаа хэлээ. Шэнэ поликлиникэ, универмаг, үхибүүдэй саад, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинат барюулха дурадхалыень һанамжадаа абажа, али болохоор дэмжэжэ байһан тухайгаа кандидадта депутадууд Клобукова, Протасова, Цыренова гэгшэд мэдүүлһэн байна.

Л. БЕЛОУСОВА.

БАУНТ

Аймагай соёлой байшан соо хүдэлмэришэд, хүдөөгэй интеллигенци болон алба хаагшад һаяхан сугларжа, Забайкальска һунгуулиин 797-дохи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, РСФСР-эй автомобильна транспортын министр **Евгений Георгиевич Трубицынтай** уулзаба.

Суглаа нээһэн КПСС-эй партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Гавриил Иннокентьевич Воронин Багдаринай интернат һургуулиин директор Георгий Михайлович Зарубинда үгэ үгөө. Нүхэр Зарубин Трубицынай намтар тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгөөд, барандаа дуугаа үгэхыень сугларагшадые уряалаа. Удаань үгэ абаһан Цыпиканай приискын директор В. Б. Бугдаев, багша М. П. Чунавлёва болон бусад һанамжа дурадхалнуудые оруулһан байна.

Һүүлдэнь нүхэр Е. Г. Трубицын дэлгэрэнгы үгэ хэлэхэдээ, һунгагшадайнгаа захяа дүүргэхые оролдохо байһанаа мэдүүлээ.

Ц. ХАМАЕВ.

КАБАНСК

Ойморой совхозой ажалшад, Хударын дунда һургуулиин багшанар, техническэ хүдэлмэрилэгшэд Байгал-Хударын һунгуулиин 83-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Оймороой совхозой һүнэй фермые даагша **Елизавета Баяндаевна Харжеевatай** уулзалга хэбэ. Мүн лэ Кабанскын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн **Александр Александрович Соболевтой** уулзалга болоо.

Һунгагшадай суглаан дээрэ совхозой хүдэлмэришэд А. Б. Капустин, Р. А. Муравьева, Е. А. Трискина гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэй түлөө нэгэн дуугаар үгэеэ үгэхэбди гэжэ мэдүүлээ. Совхоздо малай оньһожоруулагдамал байра бариха, Шерашево тосхоной клуб заһабарилха, хэрэгтэ туһалалсахыень гуйһан байна.

Елизавета Баяндуевна Харжеева трибунада гаража үгэ хэлэхэдээ, ажалша зонойнгоо найдалыень харюулхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаб гээд хэлэбэ.

Н. КОНСТАНТИНОВА.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

РАДНАЕВ Лев Будаевич, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Уланай hунгуулиин 45-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

СПИРИДОНОВА Степанида Егоровна, Загарайн аймагай Онохойн совхозой гахайшан, Хүрбын hунгуулиин 70-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

МАСЛОВ Константин Ефимович, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь, Советскэ hунгуулиин 4-дэхи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ФЕДОРЕНКО Елена Николаевна, Улаан-Үдын барилга-хабсаралтын 834-дэхи поездын штукатур-шэрдэгшэ, заводской hунгуулиин 22-дохи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

СЫРЕНОВ Александр Сергеевич, Улаан-Үдэ хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Лазовско hунгуулиин 1-дэхи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

АЖАЛШАН БҮХЭНДЭ ОЙЛГУУЛНАБДИ

КПСС-эй XXIV съезд... материалнуудые—олони...

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй съезд дээрэ хэhэн элидхэлэй хэблэлдэ толилогдомсоор, манай районой ажалшад съездын материалнуудые шудалжа эхилээ hэн. Энэ хүдэлмэри үдэр ошохо тудам үргэдэжэ байнхай.

КПСС-эй Октябрьска райком, партийна эхин организацинууд партийна пропагандын бүхы онол аргануудые хэрэглэн, съездын материалнуудые ажалшан бүхэндэ гүнзэгыгөөр ойлгуулха гэhэн зорилго урдаа табиhан байгаа. Шэнэ табан жэлэй гол зорилго—совет арадай материальна ажана байдалые улам hайжаруулха гэhэн зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлгэ ажалшадай габшагай ажалhаа, бүхы нөөсэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэлгэhээ дулдыдаха гэжэ ойлгуулха ябадал тон шухала хэрэг болоно.

Съездын материалнуудые шудалха тодорхой түсэбүүд ба хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Съездын материалнуудые тайлбарилха, хүн зондо ойлгуулха хүдэлмэри ябуулхадаа хүдэлмэрилэгшэдэй hуралсалда нилээд ехэ анхарал хандуулнабди.

Партийна гэгээрэлэй hургуулинуудай пропагандистнарай семинар апрельдэ үнгэргэгдөө hэн. Агитпунктнуудые даагшадта хэдэ дахин зүбшэл заабари үгтэhэн байна.

Тиихэдэ КПСС-эй райком партийна организацинуудай секретарьнарай орлогшонорой, политинформаторнуудай бүлэгүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй, агитколлективүүдые даагшадай, «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай түрүүлэгшэнэрэй, пропагандистнарай, КПСС-эй райкомой пропагандистска бүлэгүүдэй гэшүүдэй семинар үнгэргөө. Үзэл сурталай хүдэлмэри эрхилдэг 400 хүн тус семинарта хабаадаhан байна. КПСС-эй XXIV съездын делегат, обкомой секретарь К. М. Продайвода «Партиин мүнөөнэй шатада бэелүүлхэ экономическа гол зорилгонууд» гэhэн элидхэл хээ. Тэрэшэлэн манай районой 65 лектор ба политинформатор КПСС-эй обкомой үнгэргэhэн республиканска семинарта хабаадалсаа.

Мүнөө манай райондо 700 лектор, элидхэлшэ, 550 политинформатор, 1200 агитатор съездын материалнуудые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ хабаадуулагданхай. Тэдэнэй хүсөөр 400 лекци, элидхэл, 700 гаран политинформаци үнгэргэгдөөд байна.

Ажахынуудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, дээдэ hургуулинуудай багшанар, партийна ба профсоюзай эдэбхитэд съездын материалнуудые тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ олоороо хабаадана.

Нарин сэмбын фабрикын директор В. И. Гривенько, парторганизациин секретарь М. Г. Семенькова, гэр байра барилгын камбинадай главна инженер В. С. Осипов, мебэльнэ, модо болбосоруулгын комбинадай директор А. П. Шапиро, 8-дахи автобазын начальник Л. И. Бережной болон бусад эдэнэй тоодо оролсоно.

Мебельнэ, модо болбосоруулгын, мяха консервын комбинадуудта, электро-заhабарилгын заводто, хилээмэнэй баазада КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые шудалха тусхай лектори эмхидхэн байгуулагданхай. Һунгагшадай 7 клуб болон агитпунктнуудта имэрхүү лекторинууд мүн лэ нээгдэнхэй.

КПСС-эй райком пропагандистнарай бүлэгүүдые эмхидхэнхэй. Тэдэнэр үйлэдбэриин 39 коллективтэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Октябрьска район дотор тэрэнhээ гадуур эрдэм наукын 22 хүдэлмэрилэгшэд, техникум болон hургуулинуудай 25 багшанар, 9 юрист съездын материалнуудые тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Мяха-консервын орденто комбинадай коллективтэ съездын материалнуудые тайлбарилха талаар нилээд hайшаалтай хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй. Комбинадай партком апрелиин 19-дэ агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, лекторнууд болон политинформаторнуудай семинар үнгэргөө. 10 лектор, 38 политинформатор тус комбинадта тоологдоно. Тэдэнэр апрель һарын туршада комбинадай бүхы цехүүд соо лекци, элидхэлнүүдые хэжэ дүүргэ. Дүн хамта 36 лекци уншагдаа, тиихэдэ 2900 хүн тэрэ лекцинүүдыень шагнаhан байна. Харин политинформаторнуудынь 152 хөөрэлдөө үнгэргөө.

Комбинадай партком съездын материалнуудые хүдэлмэришэдтөө тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ комбинадай хүтэлбэрилхы тушаалтадые хабаадуулаа. Тус комбинадай директорэй орлогшонор А. П. Костриков, Н. Н. Сперанский, парткомой секретарь А. И. Улаханов, комбинадай профкомой түрүүлэгшэ М. С. Астахов гэгшэд энэ ехэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр оролсоо.

Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай партком съездын материалнуудаар хүдэлмэри ябуулхадаа өөрынгөө коллективэй ажал хэрэгтэй холбохо гэжэ оролдодогынь тэдэнэй нэгэ онсо зүйлынь болоно. Тэндэ имэрхүү элидхэлнүүд үнгэргэгдөө «КПСС-эй XXIV съезд ба научно-техническэ дэбжэлтэ», «КПСС-эй XXIV съезд ба ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин зорилгонууд», «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ үндэhэлэн комбинадай коллективэй бэелүүлхэ зорилгонууд» гэхэ мэтэ.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр заводой управлени апрелиин 21-дэ теоретическэ конференци үнгэргөө. Май hарын дүүрэтэр үшөө нэгэ тиимэ теоретическэ конференци үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Нарин сэмбын фабрикын, ноохо угаадаг фабрикын, 8-дахи автобазын, электро-заhабарилгын заводой, партийна эхин организацинууд съездын материалнуудые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха талаар hайшаалтай хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ.

КПСС-эй райком залуушуул ба комсомолшуудай дунда съездын материалнуудые үргэнөөр тараан дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна.

КПСС-эй XXIV съездын делегат, Социалис Ажалай Герой, нарин сэмбын фабрикын ноохо орёогшо Дарья Касьяновна Тумурова, мяха-консервын комбинадай слесарь, Социалис Ажалай Герой Владимир Иванович Немочинэй хөөрөөнүүдые комсомолшууд тон ехээр hонирхожо шагнаа.

ВЛКСМ-эй райком, районо КПСС-эй райкомтой хамта партиин XXIV съездэ зорюулагдаhан хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые залуушуултай үнгэргөө. Октябрьска, Улаан-Үдын хүдөөгэй районуудай ажалай түрүүшүүлэй түлөөлэгшэдэй слёт, «Мэргэжэлээ шалэжэ абаха тухай» гэhэн ахалагша класста hурагшадай районно вечер тэрэ тоодо оролсоно.

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгалта үнгэргэхэ талаар районой агитпунктнууд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. «Забайкальский» гэжэ ан үсхэбэрилдэг совхозой клуб соохи агитпунктда hунгагшадтай ходо шахуу уулзалга болоно. Эндэ hунгагшадай лектори бии болгогдонхой. Апрель hарада имэ лекцинүүд уншагдаа: «Юhэдэхи табан жэл—коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулгын шухала шата», «КПСС-эй XXIV съезд арадай ажахын хүтэлбэрине нарижуулан hайжаруулха тухай», «Буржуазна hунгуулиин системэ — томо капиталай аша туhа хамгаалха зэбсэг». Ажалшадай депутадуудай городской ба районно Соведүүдэй депутадууд нүхэд Полковникова, Фисенко гэгшэд hунгагшадайнгаа урда тоосоо. Һунгагшадта уран hайханай ба документальна кинофильмнүүд харуулагдаа.

«Байкал» кинотеатрта, «Текстильщик» гэжэ соёлой байшангай агитпунктнуудта аша туhатай хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай.

Съездын урда тээхи ажалай амжалта шэнэ табан жэлэй ... жэлэй нэгэдэхи квартал... амжалтатайгаар дүүргэх... гоо.

Районой предприяти... барилгануудай коллекти... лиингээ түсэбые мүн ... КПСС-эй XXIV съездын ... ринүүдые бодото дээрэ... лэн, манай районой ажал... ша оной хахад жэлэй тү... hоонь урид дүүргэхын т... сөөндэ хамсыгаа шуу...

Гэхэтэй хамта съезд... алнуудые тайлбарилан ... хэрэгтэ дутуу дунда... Гол дутагдалынь юуб ... тийна организацинууд ... та түүхэтэ съездын ... нүүдые гүнзэгыгөөр ... ойлгуулжа шаданагүй. ... гансахан лэ политинфо... дые үнгэргөөд лэ дүүр...

Тэрэнhээ гадуур ле... элидхэлшэд, политинф... нууд партиин экономиче... тика ба гадаадын по... ажал ябуулга тухай ходо... хөөрэдэг hаа, харин совет... вын социально-политичес... жэлтын асуудалнуудта го... харал хандуулнагүй. Иимэ... пропагандистнууд усадха... тай.

КПСС-эй райком болон ... организацинууд эдэ дута... даа усадхажа, түрэл па... XXIV съездын шиидхэбэр... материалнуудые тайлбари... гуулха хэрэгые нилээд hай... ха зорилготой.

В. БАШ...
КПСС-эй Окт... райкомой секр...

ПЛЕНУМ БОЛОБО

УЛААН-ҮДЭ. КПСС-эй Советскэ райкомой ээлжээтэ пленум боложо үнгэрбэ. Пленумдэ хабаадагшад үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин хэр зэргэ байдалтай байhан ба энэ хэрэгые саашадаа hайжаруулха зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь Т. Н. Санжиева элидхэл хэhэн байна.

Районой зарим hургуулинуудай багшанарай коллективүүдэй хэшээлhээ гадуур үхибүүдэй дунда яhала ехэ, аша үрэтэйшье хүдэлмэри ябуулжа байхадань, харин бусад олонхи hургуулинуудай зүгhөө мүртэй юумэн хэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэгдээ. Илангаяа 1-дэхи, 16-дахи, 26-дахи, 44-дэхи hургуулинуудай багшанарай болон олониитын эмхинүүд, тэдэнэрэй түрэлхидэй комитедүүд биража хүдэлнэгүй. Тэдэ hургуулинуудай зарим hурагшад хэшээлэй үедэ, мүн hуралсалhаа гадуур сагта ниитын гурим эбдэнэ, элдэб таагүй аяг аашa гаргадаг байна.

Район дотор үхибүүдэй долоон клуб бии гэжэ тоологдодог. Теэд тэдэнэй хүдэлмэриие hайн гэжэ хэлэхын аргагүй. Тэдэ клубууд материальна хэрэгсэлээр мууса хангагданхай, шефтэ абаhан предприятинууд болон эмхи зургаанууд, олониитын эмхинүүд бодото туhаламжа үзүүнэгүй. Райсоведэй гүйсэдком таарамжатай зохид байраар үхибүүдэй клубые ханганагүй. Тэрэшэлэн гэр байрануудай управленинүүд байрын томо гэрнүүдэй дэргэдэ үхибүүдэй спортивна элдэб наада эмхидхэхэ газар түхеэрдэггүй муутай. Тэрэнhээ боложо үхибүүд бүлэг болон спортивна командэ байгуулжа, хоорондоо элдэб мүрысөө эмхидхэхэ аргагүйдэнэ.

Гэхэ мэтын, мүн бусадшье олон дутагдалнууд пленум дээрэ элирээ. Иигэжэ үхибүүдэй ажаhуудаг газарнуудта ябуулагдаха ёhотой хүмүүжүүлхы хүдэлмэриие саашадаа эрид hайжаруулха эрилтэ табигдана. Энэ шухалын шухала хүдэлмэри хадаа партийна организацинуудай үдэр бүриин хиналта доро абтаха асуудал болоно гэжэ тэмдэглэгдээ. Тиимэhээ үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие ойрын сагта hайжаруулха зорилго хараалhан хэмжээ ябуулганууд пленум дээрэ абтаа. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые хүсэндэнь хүргэхын түлөө али бүхы хэмжээ абахыень партийна организацинуудые уялгалаа.

Манай корр.

ГАЗАРТА ЭЗЭН ХЭРЭГТЭЙ

Хэжэнгын совхозой луговод Гомбожаб Чимитович ЖАНЧИКОВАЙ хөөрөөнhөө

ЗАЛУУ НАhАНДАА элдэб ажал хэhэн байхаб. Багадаа саршье хүтэлөөд үзөөб, морин анзаhаар газаршье хахалааб. Хүтэлбэрилхы тушаалдашье хүдэлөөб. Юрэдөөл, hүүлдэ хайшан гээд луговод болоhоноо hайн ойлгогшогүйб. Зүгөөр нэгэ иимэ ушар, нэгэ иимэ бодол ухаандам бүхөөр хадагалагданги агша: ниитын малай тоо толгойн олошорхо бүринь тэдэниие тэжээлээр хүсэд хангахань бэрхэтэй болоно. Тиигээдшье малай туруун гээшэ ехэ хоротой, гэшхэhэн газарайнь хүрьhэн жэлhээ жэлдэ муудана бшуу.

Иимэ «аюулай» тохёолдоод байхада, тэрэниие яажа сараха гээшэб? Нэн түрүүн тэжээлэй асуудал амжалтатай шиидхэбэл, мяханшье, hүншье, ноохоншье ехээр абтаха. Ниитынгээ мал hүрэгые үбhэ тэжээлээр хүсэдөөр, дутамаггүйгөөр хангаха шухалын шухала асуудалай нэгэн газарай ургаса дээшэлүүлгэ, газартаа эзэн ёhоор хандалга, газараа зүб мүрөөр эдлэлгэ болоно бшуу.

Эдэ бүгэдые хэдэн талаhаань хаража үзөөд, тон hайнаар бодоhонойнгоо hүүлээр луговод болохо гэжэ шиидээ hэн хаб.

Манай совхоз аймагайнгаа бусад ажахынуудта орходоо тон муу газартай гэжэ hанагшаб. Намагтайшье газар ехэ, хэдэн километртэ нэмжыhэн элhэншье дайралдаха, дошо-болдогшье бии, бороотой жэлнүүдтэ шабар шабхааршье дутадаггүй гээшэбди. Тобшохоноор хэлэхэдэ, иимэ газарые үндэhөөрнь hайжаруулаагүйдэ тогтууритай баян ургаса абахань бэрхэтэй гэжэ хэншье ойлгохо бэзэ.

Совхозоймнай гурбан отделени бүхэндэ нэгэ-нэгэ лугомелиоративна бригада бии юм. Тэдэнэйнь нэгые, гурбадахи отделениин бригадые хүтэлбэрилдэг хүм. Бидэ механизаторнуудтаяа, мүн бусад хүдэлмэришэдтэеэ сүг хамта 15 зомди. Манай гол зорилго, бригадаараа бүтээхэ ажалнай иимэ: бэлшээриин ба сабшалангай газар уhалха, ханаабаар уhа урадхуулха, тошон халяаха гэхэ мэтэ. Таряалан, сабшалангай газар үндэhөөрнь hайжаруулха хүдэлмэри ондоо тусгаар отрядта даалгагданхай. Тэдэмнай манда орходоо гүйсэд оньhожоруулагданхай юм. Тэрэ отряд «хүндэ» техникээр хангагданги: хүсэтэ С-100 гэжэ хоёр трактор бии, наг шэбхэ шэрэхэ, ашаха, тарааха түхеэрэлгэ даалгагданхай, колесношье тракторнууд олон, ханааб малтаха түхеэрэлгэ үттэнги.

Бригадые хүтэлбэрилдэг хүн хадаа ажал тухайгаа, сүг хамта хүдэлдэг нүхэд тухайгаа тобшохоноор хөөрэhүүб. Бидэ нёдондо жэл 3000 гектар сабшалангай газар даажа абаhан байгаабди. Тэрэнэйнгээ 1300 гектарыень уhалаа hэмди. «Дальбараануудые намар тоолодог» гэhэндэл, манайшье ажалай дүн намар согсологдобо.

Бүхы 3000 гектар талмайhаа дунда зэргээр гектарай 10 центнер үбhэ абаhан байбабди. Тиихэдэ уhалагдаhан газарайнгаа га бүриhөө дунда зэргээр 14,7 центнер үбhэ хуряагаа hэмди. Имэл байнал даа, илгаань—юрын сабшалангай ба уhалагдаhан газарай!

Мүнөө жэл нёдондонойхиhоо нилээд ехэ түсэб харааланхайбди: зарим сабшаландаа шэбхэ гарганхайбди (хүсэд гэдэхэдэнь тараахабди), 1900 гектар газар нэгэ дахин уhалагданхай. Холбоолжон гэжэ нютагай сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулнабди. Энэ хүдэлмэриие дүршэл ехэтэй механизаторнууд Готоп Аюров, Степан Яковлев гэгшэд эрхилнэ.

Бэрхэ луговод Дагба Цыдыповтэй хүдэлэгшэд Гангын сабшалан нэгэ дахин уhаланхай, хоёрдохёо уhалха уhа хаана. Мүн Намжил-Доржо Санданова звено Шанаагай сабшалан садатарнь ундалуулаад байна. Нилээд ехэ дүршэлтэй болоhон луговод Чимит-Доржо Дугаровнай «алтан гартанай» нэгэн гээшэ—тэрэнэй шадахагүй, мэдэхэгүй юумэн байхагүй бэшэ аал!

Сабшалан, бэлшээри hайжаруулха габшагай хоёр hарада оролсон, манай хэhэн ажал яhала ехэ. Нэн түрүүлэн гидро-техническэ дүрбэн түхеэрэлгээ заhабарилаабди. бүлүүр, гурбан станци hаадгүйгөөр хүдэлгэгдэхэ болгогдонхой, 35 километр утатай ханааб сэбэрлэгдэжэ, тэрээн соогуур уhан hаадгүй урдана.

Эдэ бүгэдэдэ түшэглэн, бидэ шадаал hаа ехэ сабшалан, бэлшээри, таряалан уhалха зорилготойбди. Нёдондо совхозоороо 4300 гектарай сабшалан уhалhан hаа, мүнөө жэл энэ хэмжээе үлүүлэн дабуулхабди. Тиигээдшье таарамжатай зохид газарнуудаа заабол хоёр дахин уhалхаар хараалнабди. Тиигэжэ ниитынгээ малда 56700 центнер үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаха ёhотойбди.

Совхозоймнай лугомелиоративна отрядай, мүн бригадануудайшье ажал хүдэлмэридэ дутуу дундануud бии. Зарим асуудалнууд—инженернэ ухаан бодолой үндэпэ hуури баримталжа бариhан гидро-техническэ түхеэрэлгэнүүд, ажахые хэрэгтэй техникээр гүйсэд хангалга гэхэ мэтэ зүйлнүүд hаядаа шиидхэгдэхэгүй байна. Ушар тиимэhээ доторойнгоо арга боломжонуудые, өөhэдынгөө хүсэ шадалые элсүүлэн ажаллажа, XXIV партийнна съездын хараалhан түсэбүүдые, холын бодолто зорилгонуудые бэелүүлхын тула манай коллективэй хүн бүхэн оролдоно гээшэ.

Бидэнэй тон hаядаа шиидхэхэ асуудалнуудай нэгэн гэхэдэ, Хэжэнгын голой халидаг, доро газарай эрье бүхэлхэ, үндэр болгохо тон шухала. Юуб гэхэдэ, зарим жэлнүүдтэ Хэжэнгын үерлэхэдэ хоёр мянга гаран гектар сабшалан, таряалан уhанда абтажа, нилээд ехэ гарза хохидол ушаруулдаг юм. Энээнhээ уламжалан, саашадаа гидротехническэ hай... рилганууды хээгүй сагта... гасуурhаа зайсажа шадахагүй... буряад зоной хэлэдэгээр «бо... ороо hаань—булшантай, га... лоол hаань—үргэдэттэй» ... болонобди.

Манай бригадын энэ жэлэй... циалис уялга иимэ: уhалаг... сабшалангай гектар бүриhөө... центнерhээ доошо бэшэ үбhэ... ряажа абаха. Энэ багахан ... бэшэ. Тиибэшье бидэ хэл... үгэдөө эзэн байхабди. Пар... түүхэтэ XXIV съездын хара... асари ехэ түсэбүүдэй бэелүү... манай бригадын 15 хүнэй ор... хубита нэмэринь иимэл даа!

***

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Ч. Жанч...вай бригадын механизатор Г... Аюров Холбоолжын сабшалан ... рэ минеральна үтэгжүүлгэ т...на; бригадир Г. Ч. Жанчиков ...неральна үтэгжүүлгэ бууя... байна.

Д. САМБУЕВАЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Барилга ба проектнэ организацинуудай хэрэг эрхилхэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедэй проектнэ, бэдэрэлгын, научно-шэнжэлэлгын организацинуудай, ажалшадай депутадуудай нютагай соведүүдэй барилга ба архитектурын органуудай хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй ордеыууд ба медальнуудаар шагнаха тухай

Барилгые техническэ документацяар хангаха талаар табан жэлэй даабарине дүүргэлгэдэ амжалтатай байhанайнь, мүн барилгын хүдэлмэридэ научна үндэhэ hуури хэрэглэдэг болоhонойнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ:

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Цыденова Лобсанцырен Бадмацыбиковнае—Улаан-Үдын «Бурятгражданпроект» институдай таhагые даагша.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Разгуляев Станислав Борисовичые — «Красноярскгипросовхозстрой» Буряадай филиалай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 оной майн 7.

СОВЕДҮҮД—АРАДАЙ ЗАСАГА...

Соведүүд, арадай засаг гээшэ социалис байгуулалтын hүр жабхаланта түйлалтануудые эгээн хүсэд бүринөөр харуулдаг, хоорондоо таhаршагүй холбоотой ойлгомжонууд болоно. Россин пролетариадай зохёон байгуулхы ухаан бодолоор байгуулагдаhан Соведүүд үни хада уласхоорондын удха шанартай болонхой. Манай үе сагай — капитализмын хүмэрин уналгын, дэлхэй дээрэ эгээн энэрхы, эгээн үнэн зүб демократиин — ажалшан арадай демократиин батажан тогтолгын үе сагай революционно үзэл бодол түрүүлдэг түгэлдэр хүсэн болоо. Социализм хадаа Соведүүд дотор нэгэдэhэн, манай ороной олониитэ арад зониие түүхэдэ анха түрүүн гүрэнэй засаг бодото дээрэнь барижа байгшад, ниитын бүхы баялигуудай эзэд болгоо, эдэ баялигуудые хүн зоной аша туhада зорюулаа.

Буржуазна номнолшод, тэдэнэй ревизионис ба оппортунис туhамаршад социализмын булюу hайн талыень балартуулха гэжэ эрмэлзэхэдээ, тэрэнэй нүлөөлхы хүсыень дэлхэйн арадуудай харааhаар байтар hулаурулхые оролдоно, хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэнэй засаг түрэеэ барижа байдаг гурим ёhые буруугаар харуулна. Бидэниие буржуазна гуримда тэхэрюулэн оруулха гэжэ хүсэдэг туладаа, тэдэнэр өөрынгөө буржуазна демократиие, арадай аша туhада харша мүлжэгшэдэй демократиие баадхаха hэдэлгэ гаргадаг байна.

Буржуазна ямаршье «түхэлэй» демократиhаа миллион дахин үлүү hайн социалис демократиин эрхим шэнжэнь гэхэдэ, ангиингаа талые элитээр баримталдаг, ажалшадай аша туhые хамгаалдаг. Манай демократиин хэлбэришэгүй бата үндэhэ hууринь юуб гэхэдэ, имагтал социалис ёhоной ажахы манайда байгуулагданхай, үйлэдбэриин багажа зэбсэгүүд ба хэрэгсэлнүүд социалис зөөри болгогдонхой. Энэ хадаа манай демократиин агууехэ хүсэн болоно. Тиин хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадал эсэслэн усадхажа арадай байдал үндэhөөрнь hайжаруулжа, соёл болбосоролыень дээшэлүүлжэ, хүнэй бүхы талаhаа жэгдээр хүгжэлгые хангажа болохо гэжэ түүхын дүй дүршэл заана.

Совет эрхэтэд, бүхы түбинүүд тэхи манай олон миллион ханинар наймадахи табан жэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ Соведүүдэй ороной түйлаhан амжалтануудаар баясана. Юhэдэхи табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр асари ехэ зорилгонууд табигдаа. Тэдэнэй гол зүйлнүүдынь гэхэдэ, социалис үйлэдбэриие бүри түргэнөөр хүгжөөhэнэй, ашаг үрыень дээшэлүүлhэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые түргэдхэhэнэй үндэhөөр арад зоной байдал саашадань горитойгоор hайжаруулха, болбосоролыень улам дээшэлүүлхэ ябадал болоно.

Арад зоной байдал hайжаруулха гээшэ Советскэ Союзай Коммунис партиин экономическа политикын эгээн шухала зорилгонь болоно гэжэ табан жэлэй турша соо бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан социальна хэмжээ ябуулгануудай үргэн ехэ программа бүрин гэршэлнэ. «Иимэ бодол хараалхадаа, хүнүүдэй материальна ба соёлой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые эгээн лэ хүсэдөөр хангалга социализмын үедэхи ниитын үйлэдбэриин нангин зорилго болохо байhыень партимнай хамагай түрүүндэ анхаралдаа абаhан байна» гээд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ партиин ЦК-гай хэhэн тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнхэй.

***

Партиин, Совет гүрэнэй экономическа амжалтанууд социалис демократизмын үндэhэ hуурине бүри хүсэн түгэлдэр болгоно, манай орон доторхи арадай политическэ засагые бүри ехээр бэхижүүлнэ. СССР-тэ бүхы засаг түрэнь арадай гарта байдаг. Энэ хадаа совет байгуулалтын конституционно шухалын шухала гол ёhон болоно.

Совет арад өөртэнь олгогдоhон гүрэнэй засагые сэхэ бэелүүлдэг, тиихэтээ хамта социалис гүрэнэй гол үүргэнүүдые дүүргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг ажалшадай ниитын эмхинүүдээр дамжуулан, өөрынь түлөөлэлгэтэ зургаанууд бологшо Соведүүдээр дамжуулан бэелүүлдэг юм.

Гүрэн түрын хүгжэлтын мүнөөнэй шатада КПСС-эй хүтэлбэрээр хүтэлдэг Соведүүд арадай засагай гол түхэл маягынь болоно. Бусад бүхы түхэл маягуудынь Соведүүдэй ажал ябуулгые хүсэлдүүлхэ, Конституциин болон бусад хуулинуудай ёhоор олгогдоhон эрхэ түлөөлэлгэнүүдээ бэелүүлгэдэнь тэдэндэ туhалха үүргэтэй юм. Ажалшадай депутадуудай Соведүүд манайда социалис гүрэнэй үндэhэ hууринь болоно, тэдэмнай түгэс демократическа шэнжэтэй байhанаа бүрин харуулна гээд партиин XXIV съезд дээрэ онсолон тэмдэглэгдэhэн байна.

Соведүүдэй социалис ...тизм, тэдэнэй үнэхөөр түлөө... ехэтэй байhаниинь депута... бүридэлдэ хабаатай тоо. ... нуудhаа илангаяа элеэр ха... Соведүүдэй бүхы шатын ... нуудта hүүлэй hунгалтаар 2... лион шахуу депутат — ду... гээр 120 хүн бүхэндэ нэгэ ... hунгагдаhан байгаа. Сов... саг үргэлжын комиссинууд... нэй захиргаанай зургаану... парадай штатнабэшэ хүдэлм... шэдөөр, тэрэшэлэн хүн зоной ... лээр байгуулагдаhан нииты... нүүдтэ хүдэлдэг 25 милли... хитэдые энээн дээрээ нэмэ... рэгтэй. Тиимэ болохолоороо, ... ороной наhа гүйсэhэн табан... хэнэй нэгэ шахуунь гүрэнэй ... г...үдые хүтэлбэрилгэдэ со... дана. Улас түрын иимэ бай... нэгэшье капиталис орон бай...

Засагай зургаануудта ... хэд hунгагданаб? Нютагай ...дүүдэй 2.071 мянган дe... 64,3 процентнь хүдэлмэ... колхозннигууд, 44,6 проце... эхэнэрнүүд, 45,1 проце... КПСС-эй гэшүүд ба гэшүү... диладууд, 54,9 процентнь ... тийнабэшэ хүнүүд байха ю... ветскэ Союзда ажалуудаг ... ран үндэhэ яhатанай ба ... дэhэтэдэй түлөөлэгшэд деп... дай дунда бии. СССР-эй Ве... Соведэй союзна ба автономи... публикануудай Верховно Со... дэй депутадуудай бүридэл ... иимэ байха.

«...Соведүүд дотор нэгэдэhэ... лэ ... хүтэлбэрилхэ ё... гээд В. И. Ленин хэлээ hэн ... хёолиуудай хүсэд суглуулба...

ДИРЕКТОРЭЙ ҮДЭР

...тосхон хэдэн жэлэй урда ...бури колхоз байхадань ябаһан ... Тиихэдэ эндэ Ринчин Бандеев ...хозой правлениин түрүүлэг... хүдэлжэ байгаа, харин 1962 ...эндэхи хэдэн жэжэ колхозууд ...дэжэ, мяханай совхоз болоһон, ...чин Лобанович тэрээнэй дирек...ор томилогдоһон байба. Зүгөөр ...шедынь үнөөхил хуушан зан... — анханай «моодын» стол...дынь үмхирхэ болоһон хүхэ сэм...рэ хушаатай. Угайдхадаа өөр...шэнэ һандалишье абтаагүй, ..., зурагшье байхагүй. Энээ...нь ажаглахада, «хамаата асуу...ууд кабинет соо бэшэ, харин ...дэ — мяха, тоһо абажа бай... газарта шиидхэгдэнэ» гэһэн...

...ректор 43 наһа хүрөөшье һаа, ...ил хэбээрээ — сэбэр сагаа...шарайтай, хүдэр залуу, түб...даруу зандаа. Гансал магнай... нэгэн хоёр үһэниинь сай...хаш даа. Ондоо ямаршье ху...та үгы.

...бинет сооһоонь хүнүүд гара...роношье: совхозой конторын ...мэрилэгшэд, комбикормо, су...убсаһа, ондоош юумэ эрижэ ...н хүнүүд...

...лефон наярна.

— Хаанаһаа зугаалнаш? Түймэр ...аа гү? А? Хүнэй ойлгохоор ...лыш! Буруу үхөө гэжэ гү? А? ...өөл харюусаха, түлэхэ ёһо... даа. Дабһа абаашажа ядаһан ...гүт? Онгосо бүхэн соонь байха ...хаям! Хажуугаар энэ гал ...р. Үгэй, юрэдөө, хэнинь гал ...р табигша юм? — директор ...аар гэмэрэн һагад харюусаба.

...гэн байтар бүхэли һүрэг ху... — минздравай түлөөлэгшэ, ...гай ахалагша врач, нютагай ...шер орожо ерэнэд. «Совхоз...түрүүшье һаа, фермэнүүд дээ...й ариг сэбэрые хүсэд сахи... һүнэй амһарта угааха, сэ... гэрнүүд үгы» — гэхэ мэ...шүүмжэлээд, олохон эрилтэ ...д, заабари хэлэнэд. Баһа ай... хэлхеэ холбооной конторые, ...гүйсэдкомой соёлой таһагые ...нар болон бусад албан ту... хүнүүд хаанаһаашьеб гэнтэ ...лдан орожо ерээд, өөһэд ...н хэрэгээр директортэй ... ойлголсонод. Юрэдөө дирек...минута соошье мнин һуунагүй. ...хан забһар гарахатай адли ...чин Лобанович тугаарай бух...рэй оруулжа үгэһэн сааһа..., яһан шоото ярьюулжа, юу ...еб тоолоно, бүридхэнэ. Май ... түрүүшын декадын һүн лэ ...ай болоно.

— Гүрэндэ һү худалдалга нёдон...лэй энэ үеынхидэ орходоо 29 ...нт дээгүүр ябана. Тиигээшье ...энэ һарын түрүүшын декада ...гүй гараба, — гээд халта сү...ги маяг үзүүлэн тамхяа но...

— Мяхаар хэр байнат? — гэжэ ...баб.

— Барагтайл даа. Хоёрдохи ...талайнгаа түсэб бүхы совхо...оо дүүргэнхэйбди. 117 про... Гэбэшье хоёрдохи отделе... зарим үхэршэд үшөөл һана... хүрэнэгүй. Апрель соо бага ...үр үгөө, — гэбэ.

— Яахадаа? — гэжэ һөөргэдэ...

— Ажалдаа элдэбээр хандаха, ... тойбо татаха ушар гарана...

— Теэд малшад бултааран адли ...нүүд байжа шадаха аал даа?

— Шадахал ёһотой. Жэшээнь, ...н Моринной отделениин Шаг...ай гүүртынхид бултааран лэ ...ргы бэрхэнүүд хаям. Эдэнэрш ...до зун үдэр бүхэндэ бүхы ...ээрээ үхэр бүриингөө шэг... 925 граммаар нэмээгээ. Эндэ ...гдай өөһэдэйнь, мүн гүүртые ...а Шагдуровай ашаа габьяа ... — гэбэ.

— Муу, «адаг» гүүлэһэн мал... ходо тоосолдожо, шуялда...байнгүй, харин бэеынь элүүр, ... һуудалыень хараадаа абал..., туһа хүргэбэл, зохидоор хөө...бэл дээрэ байха, үрэ дүн...шье дээгүүр байха ёһотой... ... бидэшни хаанаашье хүрэнэ-гүйлди даа: отделени, фермэ, гүүртэ даагшанартай хөөрэлдөөд лэ, харин үхэршэн, малшан бүхэнтэй үшөөл хүсэд ,уулзажа шаданагүйбди... Дундуурнуудай яахадаа эрхим түрүү зэргэдэ орижо шаданагүй гэжэ бодожо үзэхөөр. Эдэнэрш түрүүшүүлһээ холо гээгдэһэн зон бэшэ — хэдэхэн лэ граммаар. Маанадай анхаржа байһые балай ойлгодоггүй, өөһэдөөл «аминдаа» хүдэлжэ байдаг зон. Эдээнтээ баһа ходо харилсажа, туһа хүргэжэ байха ёһотойбди. Үбһэ тэжээлһээ гадна, анхарха юумэмнай энэл гээшэ, — гэбэ. Би урид хэнһээшье иимэ юумэ дуулаагүй аад, аргагүй зүбшөөбэб. Иигэжэл хүн бүхэнтээ һайн үгөөрөө харилсахын, хүн бүхэнөө совхозой дирекциин, партийна эхин организациин нүлөөн доро оруулхын хойноһоо оролдожо хүдэлһэниинь урда жэлнүүдэй амжалтын нэгэ түлхюур байлсаа гээд ойлгобоб.

Тиигээд:

— Сагаан Морин гаража ерэе, — гэжэ Ринчин Лобанович дурадхаба. Одоо юундэ арсахабиб. — ГАЗИГ-ай эбдэршэһэн тула эндэ соёлшодой семинар үнгэргэлсэхээ ерэһэн дарганарай хүнгэн машинада һуужа гарабабди.. Һаял номин ногоохон үнгэ будаг ороһон нюруутай гол уруудан, Мэлын дабаан өөдэ «жүдхүүлбэбди». Үшөө набшажа үрдеэгүй набтархан шэнэһэдэй шэнгэһэн мүшэр һалаанууд дээгүүрнай сасагтан һиирылдэнэ. Тиин яама ялхи соогуур ондо-го-сондого бууһаар, дабаагаа уруудажа, харгын хажуу тээхи майлада хахалагдаһан газарай хажуудахи хорёо соо хэдэн хүнүүдэй һандагай һүүхэ бололдон хүдэлжэ байхые обёорон, тэндэ хүрэжэ ерэбэбди.

— Рассадаяа тарижа үшөө дүүргээдүй гээшэ гүт? — парник руу заажа, нэгэ үндэр улаан хүндэ директор хандаба. (Энэнь Сагаан Моринной отделениие даагша нүхэр Цыренов байба).

— Дүүргэжэл байналди даа.

— Ямар, юунэй рассада гээшэб? — гэжэ асуубаб

— Куузикугайл даа... Нүхэд, оройтуулжа байнат. Бэрэ, бэрэ мүнөөдэртэнь дүүргыт даа, — директор ехэ налагай зохидоор дуугаржа, ондоошье олон заабари, захяа үгэбэ.

Дам саашаа ябахада, Сагаан Морин тосхоной хажууда үргэн ехэ голые үргэлжэ дээрэнь ээлһэн поли харагдаадхиба. Ехэ бургааһатай, болдогтой, зобожо хахалһан газар.

— Эндэ юун таригдаха юм? — баһал һонирхобоб.

— Житняк... — олон жэлэй ногоонууд.

Иимэ байгаали уларил шэрүүн, хада уула газарта иимэ ехэ ажал хүдэлмэриин хэгдэжэ байһанда баясамаар.

Арадай кандидадууд

— Энэ мэтээр лэ малдаа нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхын хойноһоо оролдожо байнабди даа, — директор тобшолбо.

Баһа таримал ургаса дээгүүр уһа сүршэхэ томо насосой туршагдажа, «Сагаагшанай» үбэлжөөн дээрэ налшагар хуушан гэр байрануудай орондо бишыхан «комплекс» — шэнэ гэр, тугалай байрануудай баригдажа дүүрүүтэй байхые баясан харабабди.

...Шэнэһэн шэрэнгиин захада түбхинэһэн пуурай гүүртэ. Юрын буряад зуһалан гэр, хэдэн сарайнууд. Эндэ үнөөхи тугаарай директорэй өөрэйнь магтаһан Шагдуровай гүүртэ оршоно...

— Сайн байна, Долгор абгай!

— Сайн, сайн.

— Тугалнуудтнай һайн гү?

— Һайн... Нэгэниинь шэшээ һэн. Дабһатай сай шудхажа үндылгөөбди.

— Апрель һарын шэгнүүр хэдыб?

— 700 грамм.

Долгор Бадмаевна гартаа шоото барижа һуугаад, мүнөө зундаа тугал бүриингөө шэгнүүр сүүдхэ бүхэндэ дунда зэргээр 1100 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ, эсэстээ тэды центнер хүргэхэ тухайдаа тооложо, бүридхэжэ хөөрэнэ. Директор яһалал сэдьхэлээ хананги, зүбшөөнги. Иигэжэ үнэхөөр аятай зохидоор хөөрэлдэжэ һуухыень харахадаа, тугаар: — «малшан бүхэнтэй ходо харилсажа туһа хүргэжэ байха ёһотойбди», — гэжэ хэлэжэ һууһыень һанабаб.

Тиигээд тэндэһээ совхозой центр бусалган. Партийна суглаан. Директорэй элидхэл.

...Үглөөгүүр сэлмэг һаруул байһан огторгой бүрхэжэ, халта ногоорҗо эхилһэн ой тайга, тала майла дээгүүр орой һүни хура бороон аалиханаар шэдэржэ эхилнэ.

Суглаан тарабашье, директор кабинет сооһоо гаража ошоногүй. Хүдэлмэриингөө үдэрэй дүн гаргаа юм гү, али табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүхы совхозоороо түсэбһөө гадуур 700 ц. мяха, 200 ц. һү худалдаха шэнэ уялгынгаа ямараар дүүргэгдэжэ байһые бүридхөө юм һэн гү — айхабтар бодолгото болонгёор юушьеб тэмдэглэнэ.

Кабинедынь үнөөхи хуушаараашье һаа, директорэй өөрын эрдэм шадабари, эрмэлзэл, хүн зонои эдэбхи үүсхэл угаа ехээр хубилһан дэбжэһэн байба.

***

Захааминай аймаг доторхи түрүү — Баян Голой совхозой директор нүхэр Бандеев Ринчин Лобанович 8-дахи табан жэлэй дүнгөөр Октябриин революциин орденоор шагнагданхай аймагайнгаа дээдын засаг зургаанай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэнхэй. Энэнь тоншье зүбтэй зүйтэй байна даа!

Р. ЦЫБИКОВ,
манай тусхай корр.

Ухибүүдые хамгаалгын уласхоорондын үдэр

БҮХЫ ДЭЛХЭЙН ҮХИБҮҮДТЭ— ЭНХЭ АМГАЛАН БАЙДАЛ!

Үхибүүд гээшэмнай хүн түрэлтэнэй эдир хабар, манай ерээдүй, мүхэшэгүй мүнхэ наһамнай болоно. Эдэнэр ажабайдалай таһаршагүй, мүнхэ байһые баталжа, уг залган урагшаа дабшаха, эсэгэнэрэйнгээ һайн хайхан хэрэг үргэлжэлүүлхэ зэргэтэй.

СССР-эй үхибүүд олониитэ зоной анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэдэг эгээл хүндэ ямбатай зон болонхой.

Үхибүүдтэ иимээр хандажа байхые Ленин бидэнэртэ захяа һэн. Тэрэнэй захяа заабарида үнэн байдаг. Коммунис парти балшар заахан үхибүүн бүхэндэ зол жаргалта байдал хангаха гэһэн арюун нангин зорилго урдаа табидаг. Энээнээ бэелүүлхын тула хүсэлэл оролдолго саг үргэлжэ гаргадаг.

Эхэ орондоо дуратайгаар, сэхэ сэбэр үзэл сурталтайгаар, һайн һайхан зан ябадалтайгаар ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ коммунис байгуулалтымнай таһаршагүй хубинь гэжэ тоолонобди.

Манай бүхы эдиршүүл һурадаг, врачнарай анхаралтай харууһан доро ургадаг. Хүмүүжүүлэгшэд болон багшанарай энэрхы дулаан анхарал хэшээлээр хүреэлэгдэнхэй байдаг юм. 9 миллион 300 мянган багашуул хүүгэдэй саад, яслинуудта ябадаг, 49 миллион 400 мянган хүбүүд, басагад үдэр бүри партада һуужа, ном үзэдэг байна.

Хүүгэдэй стадионууд, театрнууд, библиотекэнүүд, эдир натуралистнуудай, техникүүдэй станцинууд, пионернүүдэй ордонууд үхибүүдэй һонирхоһон бүхы юумэеэ мэдэжэ абахадань, хамаг талаараа хүгжэнги, хүдэр шамбайгаар хүмүүжэхэдэнь, эрдэм ухаанай нюуеые шудалхадань, бэлиг шадабаряа дээшэлүүлхэдэнь тэдэнэртэ ехэ туһа хүргэнэ.

Юһэдэхи табан жэл баян дэлгэр бэлэгүүдээ — шэнэ һургуулинуудые, саадуудые, стадионуудые, санаторинуудые, пионерэй лагерьнуудые, һонирхолтой шэнэ номуудые, эүжэгүүдые, кинофильмнүүдые үхибүүдтэ үгэхэ байна.

Түсэбтэ табан жэлэй хугасаа соо ниитын хэрэглэлэй жаса нилээд арьбадан нэмэхэ. «Энэ мүнгэн зөөри медицинскэ хангалгые саашадань һайжаруулгада, ургажа ябаа үетэнэй эрдэм болбосорол дээшэлүүлгэдэ, тэдэнэрые хүмүүжүүлгэдэ гаргашалагдаха байна» гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежнев хэлээ һэн. Гэр бүлын гэшүүн бүхэнэй дунда зэргын олзо оршын һарадаа 50 түхэригһөө дээшэ гарадаггүй һаань, тэрэ айлай үхибүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ; үбшэн үхибүү харууһалһанай түлөө түлэгдэхэ үдэрые олон болгохо; нарайлха болоод амаралта абахадань, ажалайнь стажһаа дулдыдуулангүйгөөр, хүдэлжэ байһан бүхы эхэнэрнүүдтэ салин хүлһыень гүйсэд түлэхөөр тогтоохо гээд, 1971—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа XXIV съездын Директивэнүүд дотор хараалагданхай.

Үхибүүд гээшэ манай баяр, этигэл найдабари мүн. Гэбэшье тэдээндэ саг үргэлжэ һанаагаа табижа, харюусалгатайгаар хандаха шухала байна. Ургажа ябаа үетэнэй хуби заяанай түлөө харюусалга ехэтэй байһанай гэршэ тэмдэг болгон, жэл бүри тэмдэглэгдэдэг июниин нэгэн хадаа Хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэр гэжэ тогтоогдоһон байна. Зүб даа, иимэ үдэр шухала хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, напалм бомбоһоо, үлэсхэлэн ядаралһаа, үбшэн зоболонгһоо, хүн түрэлтэниие шоо үзэдэг хорото номнолһоо, үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг сурталһаа хамгаалагдаха зэргэтэй үхибүүд Дэлхэй дээрэ үшөөл бии байһаар шуу.

Дайн байлдаанай, мүлжэлгэ дарлалтын, үгытэй ядуу байдалай нүхэсэл шалтагаан болодог империализм хадаа нэн түрүүндэ үхибүүдэй үмэнэ тон хүндэ хүшэр гэмтэ ябадал гаргадаг байна. США-гай империализмын ээрхэг түримхэй дайн Вьетнамай, Лаосой, Камбоджын хэдэ мянган балшар заахан хүүгэдые гэр байрагүй, үншэн үреэһэн болгожо байна. Капитализм мүн лэ хүүгэдэй хүсэ хүлһэ үбэршэлэн мүлжэнэ, хэдэн миллион эдиршүүлые богоолнууд болгон, социальна гасалан зоболонто байдалда оруулна.

Совет хүнүүд Индохитадта американ империализмын үүдхэһэн ээрхэг түримхэй, хорото муухай дайе эб найрамдалай, демократиин тала баригшадтай хамта эрид шууд буруушаана, Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал тогтоохые хүсэжэ байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Бүхы дэлхэйн хүүгэдэй толгой дээрэ энхэ амгалан байдалай сэлмэг огторгой хэтэдээ мандажа байг лэ!

(АПН — «Здоровье» журнал).

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй 16-дахи саадта.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

«Хүмүүжүүлэгшын хөөрөөе шагнахада һонин даа!»

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

Үнгэрэгшэ оной декабрьда болоһон ПОРП-гэй ЦК-гай VII пленумһээ хойшо үнгэрһэн үе соо Польшын партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилгэ тон шухала хэдэн олон шиидхэбэри гаргаба гэжэ «Экспресс Вечорны» гэжэ газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич мэдүүлбэ.

Салин хүлһэ эгээн багаар абадаг хүдэлмэрилэгшэдэй салингыень, пенси болон бүлын тэдхэмжэ дээшэлүүлхэ тухай шиидхэбэри һүүлэй һаранuудта абтаһан шухала шиидхэбэринүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ П. Ярошевич хэлэбэ. Социалис гүрэнэй хүгжэлтын ябаса соогуур экономическа ба социальна зорилгонууд хоорондоо тааруугаар бэелүүлэгдэхэ ёһотой бүхы ажалшадай аша туһа ходо харалсажа байха хэрэгтэй гэбэ.

Социалис оронуудта

Манай орон дотор угаа ехэ нөөсэ резервэнүүд үшөө бии юм. Тэдээниие ашагтайгаар, шадамар бэрхээр хэрэглэбэл, худалдаа наймаае хэрэгтэй зүйлнүүдээр бүри һайнаар хангаха, оронoo эршэмтэйгээр хүгжөөхэ улам ехэ арга боломжо бии болохо гэжэ П. Ярошевич хэлэбэ. Тиин, дотоодын ба гадаадын наймаанда ходо хэрэглэгдэдэг эд бараа үйлэдбэрилгэ ехэдхэлгын шухала удха шанартай байһые П. Ярошевич тусгаар тэмдэглэбэ.

ПОРП-гэй ЦК-гай долоодохи пленумэй һүүлээр социалис хани бүлын гүрэнүүдтэй — Советскэ Союзай, Чехословакитай, ГДР ба аха дүү бусад оронуудтай Польшын харилсаа холбоон бэхижэһээр гэжэ П. Ярошевич саашань тэмдэглэбэ.

СЕПГ-гэй VIII СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй тоосоото һунгуулиин конференцинүүд республикын округуудта боложо дүүрэхэ дээрээ оробо. СЕПГ-гэй VIII съездые угтуулан үнгэргэгдэжэ байгаа тоосоото һунгуулиин кампаниин һүүлшын шата энэнь болоно.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хоннеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд гэхэ мэтын республикын партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад окружной партийна суглаануудай хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Партиин окружкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд конференцинүүд дээрээ тоосоото элидхэлнүүдые хэһэн байха юм. СЕПГ-гэй VII съездын һүүлээр хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые тэдэнэр гаргаһан, бүхы талаһаань шэнжэлһэн, партиин Центральна Комитедэй һүүлэй пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудтай дашарамдуулан, партийна организацинуудай зорилгонууд дээрэ тогтоһон байба. Конференцинүүд окружной партийна организацинуудай хүтэлбэрилхы органуудые, СЕПГ-гэй VIII съездын делегадуудые һунгаба.

Партийна организацинуудһаа, предприятинуудай коллективүүдһээ, таряашадһаа, интеллигенциин түлөөлэгшэдһөө һурагшадһаа амаршалгын тон олон бэшэг ба телеграмма конференцинүүдэй нэрэ дээрэ оробо. Тэдэнь парти ба арадай бата нэгэдэлые эли тодоор харуулна.

Германиин хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэнэй ажабайдалда шиидхэхы удха шанартай СЕПГ-гэй ба КПСС-эй, ГДР-эй ба СССР-эй арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай илагдашагүй хүсэн тэдэ конференцинүүд дээрэ онсолон тэмдэглэгдэбэ. КПСС-эй XXIV съездын зориг бадаруулагша агууехэ хүсые конференцинүүдтэ хабаадагшад тусгаар тэмдэглэһэн байна.

СОФИ — МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГША

СОФИ. (ТАСС). Хото хүдөө нютагуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар социалис мүрысөөн Болгарида олон жэлэй турша соо дэлгэрүүлэгдэжэ байдаг. Тиин, үнгэрэгшэ жэлэй дүн гаргагдажа, ороной ниислэл Софи хото мүрысөөндэ илажа гараба гээд соносхогдобо. НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг Софин түлөөлэгшэдтэ барюулагдаба.

Софин арадай городской ба районно соведүүд городоо бурил болбосон болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэдэг. 1,2 миллион дүрбэлжэн метр үйлсэ ба талмай үнгэрэгшэ жэл асфальтаар хушагдаа гэхэ мэтэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ.

...ЗУРГААНУУД

...том, 188-дахи хуудаһан). Гү... ба ниитын эмхинүүдэй шэн...өөртөө таарууугаар шэнгээһэн ...үүд хүгжэлтынгөө мүнөөнэй ... хамагай түрүүн гүрэнэй ...ай зургаанууд — бүрин, шиид... эрхэтэ зургаанууд болоно. ... шэнжэтэй байһан дээрэһээ, ...ь табигдаһан зорилгонуудые ...татайгаар шиидхэнэ. Өөрын...харьяата газар дээрэ гүрэнэй, ...ын болон социальна, соёлой ...ээ ябуулгануудые һайнаар хү...рилнэ.

...ай парти Соведүүдые по...ческэ талаарнь хүтэлбэ...дөө, тэдээндэ угаа ехэ ...ал ходо хандуулдаг. КПСС-эй ... съездын шиидхэбэринүүдые ... болгон, коммунис байгуу...да Соведүүдэй дүүргэдэг үүр...шэлүүлхэ зорилготой хэдэ хэ... шухала шиидхэбэринүүдые ...иин Центральна Комитет һүү...жэлнүүдтэ абаһан байха юм. ... тэрэнь республиканска мини...твэнүүдтэ мэдэлтэй байһан ...мышленна предприятинуудай ...ман нютагай Соведүүдэй мэ...э үгтөө. Хүдөө ажахын район...правлениинүүд мүнөө районно ...дүүдэй гүйсэдкомуудай, хүдөө ...ын дээдэ зургаануудай мэдэл...үгтэнхэй. Нютагай Соведүүд ...бэлгын, бюджетнэ, газарай ...далнуудые шиидхэлгээр, про...мышленность, барилга, хүн зоной ...ально-соёлой ба ажаһуудалай ...лэмжэ хангалгые хүтэлбэрил...ри үргэн ехэ эрхэ түлөөлэлгэ...болоо.

...льскэ, поселково, районно ба ...ой ажалшадай депутадуудай ...үүдэй эрхэ эли бодо үргэд...э. Нютагай Соведүүдэй материально-мүнгэн һангай хэрэгые улам һайжаруулха хэмжээнүүд абтаа, тэдэнэй аппарат мэргэжэлтэ кадрнуудтай болгогдоо, Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые һургаха, һуралсалай газарнууд эмхидхэгдээ. Соведүүдэй хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай хэдэ хэдэн тогтоолнууд гараһан байна. Эдэнь Соведүүдэй ажал ябуулгын конституционно үндэһэ һуурие бэхижүүлхэ хүдэлмэридэ ехэ үүргэ дүүргээ.

Ниитын ажабайдалай бүхы талада Соведүүд улам ехээр нүлөөлдэг, мүн эдэнэй хүдэлмэринь бүри олон янзын, удха түгэлдэр болоо. Нютагай нөөсэнүүд, арга боломжонуудые Совет зургаанууд ехэ үүсхэлтэйгээр хэрэглэдэг болоһон байха юм.

Соведүүдэй ажал ябуулгын демократическа гол ёһонуудай, түхэл маягууд болон онол аргануудай: хүн зонтой хододоо холбоотой байлгын, һунгагшадайнгаа урда тоосоо хэлгын, хуули ёһо наринаар сахилгын бэхижэжэ байһаниинь угаа шухала.

Соведүүдэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд, шиидхэгдээгүй асуудалнуудай бии байһаниинь ойлгосотой. Зарим Соведүүд шадамараар, үүсхэл хэшээлтэйгээр хүдэлнэгүй. өөһэдтэнь үгтэһэн эрхые олон ушарта хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Тэдэнэй хүдэлмэриие наринжуулан һайжаруулхын тула үшөөл бага бэшэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье, эдэ дутуу дунданuудай зайсуулагдаха байһаниинь сохом. Ушар юуб гэхэдэ, партийна органуудай, засагай ба захиргаанай дээдэ зургаануудай зүгһөө Соведүүдтэ мүнөө ехэ анхарал хандуулагдана.

***

Совет хүнүүд КПСС-эй XXIV съездын хараалһан асари ехэ программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула гол ехэ хүсэлэл оролдолго гаргана. Ажахын, соёлой байгуулалтын һалбари бүхэндэ үдэр бүри эршэтэ ажалай бүтээгдэжэ байхын, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй бүри ехэ далайсатайгаар дэлгэрхын тула бүхы Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдкомууд, саг үргэлжын комиссинууд, депутадууд, Соведүүдэй олон миллион эдэбхитэд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ, уялга, харюусалгаяа һайнаар ойлгохо ёһотой.

Соведүүдэй эмхидхэлэй-ниитын бүхы хүдэлмэриие шэнэ шатада үргэхэ, захиргаанай хүдэлмэриие научна ёһоор эмхидхэхэ, гүйсэдхэлые бүри шангаар хинаха, эрилтэ ехээр табидаг болохо шухала. Арадай табиһан эрилтэнүүдые ямараар дүүргэдэг байһаарнь Соведүүдэй ажал ябуулга мүнөө сэгнэгдэхэ болоно.

Союзна, автономито республиканuудай Верховно Соведүүдые, нютагай ажалшадай депутадуудай Соведүүдые һунгалгада бэлдэхэ һунгуулиин кампани бүхы республиканuудта үргэнөөр ябуулагдажа байна. Энэ һунгалта хаа хаанагүй июниин 13-да болохо. Соведүүдэй һунгалта — бүгэдэ арадай хэрэг, шухалын шухала хэмжээ ябуулга мүн. Энэ һунгалта урда мэтээр Соведүүдэй хүдэлмэриин харалга болохо байна.

Арадай һунгамалнуудай хүндэтэ уялгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула совет депутадууд үйлэдбэри дээрэ түрүүшүүл, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадагшад байхаһаа гадна, эмхидхэгшын дүй дүршэлтэй, политическэ эрдэм мэргэжэлтэй, залан сэхэ заншалтай, партиин ба арадай аша туһые шууд хамгаалха шадабаритай, бэрхэшээлнүүдһээ түбэгшөөдэг, айдаггүй, тэдэниие дабажа шададаг байха ёһотой. Ехэ амжалтануудай туйлагдажа байһан мүнөө үе сагта эдэ эрилтэнүүд илангаяа шухала удхатай. Соведүүдтэ эгээн лэ эрхим хүндэтэй хүнүүдые һунгахын тула кандидадуудай бүхы үүсхэл, шадабариие суглаанууд дээрэ, хэблэлдэ үргэнөөр, бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэхэ шухала гэжэ КПСС-эй Программа соо заагдана.

Соведүүдэй һунгалтын болохо бүри тэдэнэй депутадуудта һунгагшадай зүгһөө хэдэ мянган захиянууд үгтэдэг. Тэдэнь суглаанууд дээрэ һайса зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Тусхай мүнгэ зөөри, материальна гаргашатай холбоогүй захиянуудаар һунгуулиин кампаниин үедэ хэмжээнүүд абтадаг. Бусад захиянуудынь согсологдоод, дүүргэлтэ болгохо тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа, һунгалтын һүүлээр Соведүүдэй сесиин үзэмжэдэ табигдадаг юм.

Ниитын ажабайдалай эрилтэнүүдтэ, тааруу, тодорхойгоор хандаха шухала гэжэ парти һургадаг. Энэнь ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулга эмхидхэхэ асуудалнуудта бүрин хамаадана. Ажал ябуулгынгаа үрые дээшэлүүлхэ, эмхидхэлэй, хуули заршамай гуримуудые, эрхэ түлөөлэлгыень бэелүүлхэ онол арга наринжуулан һайжаруулха гээшэ Соведүүдэй, тэдэнэй зургаануудай, хүдэлмэриин гол удхань болоно. Манай орон дотор арадай засаг хүсэд бүрин бэелүүлхэ коммунис байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула Соведүүдтэ партиин, арадай даалгаһан үүргые тэдэл дүүргэжэ шадаха байна.

И. АЗОВКИН,
юридическэ эрдэмэй доктор.

БОЛГАРИ. Плевендэхи һуралсал-туршалгын бааза ороной эгээн томохон ажахынуудай нэгэн болоно. Тэндэ виноград таридаг ерээдүйн мэргэжэлтэд бэлдэгдэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэшээлэй үедэ.

БТА—ТАСС-ай фото.

АЖАЛДА ДҮРШЭНЭ

Шэбэртын дунда һургуулиин дэргэдэхи интернадта байдаг үхибүүд гурбан үдэрэй туршада ажалай дүршэл гаража, түрэл һургуулидаа ашатай туһатай ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байна. Тэдэнэр гектар шахуу хартаабха тариһан, огородоо тойруулжа хорёолһон, интернадайнгаа гахайн байра һэльбэн заһаба.

Гадна капитальна заһабарилгада ороһон хуушан һургуулиин барилгада бага бэшэ туһаламжа үзүүлээ. Жэшээлхэдэ, 700 дүрбэлжэн метр ханада штукатурка хэхэ зартагай бэлдэжэ, тэрэнээ хадаһан байна.

Һурагшад Гылыков Сергей, Цыренов Жаргал, Цыбиков Жаргал, Батуев Валерий, Трапезникова Света, Мункуева Валя гэгшэд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нүхэд сооһоо шалгараа.

Д. ДАМБИЕВ.

Бэшүүр.

ҮНДЭР НАҺАН ТУХАЙ АСУУДАЛ СОЦИАЛИС ОБЩЕСТВОДО ЯАЖА ШИИДХЭГДЭНЭБ

Үндэр наһатан тухай хөөрэлдэхэ болоо һаа, хамагайл түрүүн Кавказай хадын районние нэрлэдэг. Тиихэдээ үндэр наһатанда тон таатай агаартай гэжэ хэлэгдэдэг. Теэд 1970 оной январьда үнгэргэгдэһэн СССР-эй улад зоной бүридхэл тад ондоо газарнуудые харуулжа үгэбэ. Жэшээнь, зуу, зуу гараһан наһатай 50 хүн Ленинградта, тэрэ областьдо ажаһуудаг байба. 80 наһаяа дабаһан гуша мянга гаран хүн Ленинградта ажаһуудаг. Кавказай халуун ороной уларилда тэндэхи уларилай хүрэхэгүйнь мэдээжэ. Гэбэшье СССР-эй баруун хойто зүгэй хүн зон үндэр наһа хайшан гээд абанаб? Ажаһуудалай социальна оршон байдалаар, Совет орон соо хүн тухай гаргагдадаг элдэб олон анхарал оролдолгоор үндэр наһанай «нюусань» тайлбарилагдадаг.

1.

Ленинградай 81-дэхи поликлиникэ соо врачебнэ үшөө нэгэ таһаг нээгдэбэ. Зүрхэ һудаһанай, гэдэһэ гүзээнэй, уушханай үбшэнэй талаар мэргэжэлтэ эмшэн тэндэнь гол түлэб ажалладаг. Аргалуулдаг хүнүүдынь —имагтал наһатайшуул. Наһатайшуулые бусадһаа тусгаар бүлэг болгохоор эмшэд шиидэһэн байба, ушар юун бэ гэхэдэ, тэдэнэрые баһал тусгаар аргаар аргалха хэрэгтэй байшоо.

Наһатай хүнэй организм соохи элдэб олон үзэгдэлэй байн байтараа улам удаардагынь мэдээжэ. Жэшээнь, эльгэ, бөөрэнь муудажа эхилдэг, үбгэрхэ хүгшэрхэ тээшээ хүнэй нойрнь хүрэдэггүй, эдеэ эдихэ дурагүй болодог, эдеэ шэнгээхээр, буйлуулхаар муу болодог. Толгойнь эрьедэг, шэхэн соонь ханхинадаг, шууядаг. Иимэ байдал үзэгдэхэдэнь, «үтэлжэ, умхиржэ дүүрэһэн ябадал» гэлсэдэг. Үтэлһэн хүнэй юрыншье бишыхан үбшэлгэ залуушуулайхиһаа шэлээтэйгээр, нобшоор үзэгдэдэг. Грипп, бронхит гэхэ мэтын барагтай үбшэнүүдшье наһатай хүндэ хүшэрөөр дабагдадаг юм.

Наһанай онсо өөрэ илгаа, наһатайшуулые эмшэлхэ арга нарин нягтаар шэнжэлэн шудалхын тулада дурсагдагша таһагые даагша Валентина Кирьянова Киевтэхи геронтологиин институтда һургаал абаһан байба.

— Үбшэниие бэшэ, харин үбшэн хүниие бидэ аргалдагбди, яахадааб гэхэдэ, наһатайшуул наһандаа дарагдана бэшэ, харин хэдэ хэдэн үбшэн хэжэгтэ дарагданги ябадаг гээшэ. Залууруулха гэһэн зорилго мүнөө дээрээ табинагүйбди. Хүнэй бэеын үбшэнтэ үзэгдэлнүүдые болюулха гээшэ - тон шухала зорилго болоно. Тиигэжэ ерэһэн бэеэрээ, онсо өөрэ, тусхай арга хэрэглэхэдэ хамаагүй. Манда аргалуулдаг наһатайшуул диспансерна бүридхэлдэ абтанхай, тэдэнэй бэеын элүүрэй ямараар аргалагдажа байһые врачнууд ходо ажаглан, шэнжэлэн хаража байдаг.

Ленинградай поликлиникэдэхи врачебнэ шэнэ таһаг наһатайшуулые аргалдаг энэ городой ори ганса газарынь бэшэ. Үбшэлһэн зониие аргалдаг эдеэ хоол бэлдэхэ асуудалые ариг сэбэрэй медицинскэ институдай тусхай таһаг эрхилдэг юм. Медицинскэ институдай кафедра хадаа үтэлһэн организмын шуһанай һула гүйсын шалтагаание , тэрээндэ туһалха арга шэнжэлдэг. Бехтеревэй нэрэмжэтэ психоневрологическа институдай научна сотруднигууд һудаһанай үбшэ ба үтэлэгшэдэй ухаан болол шэнжэлдэг. Ажаллаха шадабари шалгаха ба инвалидуудай ажал эмхидхэхэ эрдэм-шэнжэлгын институдшье баһал ехэ ажал ябуулдаг.

2.

Совет засаг болбол хүндэ миил ута наһа абхуулха зорилго табина бэшэ, харин хүнэй эдэбхитэ, ажалша наһые ута болгохо гэжэ оролдоно.

Наһажаал хүнүүдэй ажалай эдэбхи дэмжэхэ гэхэ мэтын асуудал эрхилдэг экспертизын институдай хэһэп һүүлэй ажалнууд тухай тэрэнэй директор Павел Маккавейский намда иигэжэ хөөрэжэ үгэбэ.

— Гансал үндэр наһан ажал хэжэ шадахаяа болиһоной шалтагаан болодоггүй,—гэжэ директор тэмдэглэбэ.—Үндэр наһатайшье һаа гэхэ гү, али «үндэр наһанайнгаа ашаар» ажал хэжэ ябадаг хүнүүд олон ха юм. Үндэр наһан гээшэмнай—үтэлһэн, үлбэрһэн ябадал бэшэ.

Бэеднь үзэгдэдэг наһанай хубилалтануудаар хүнэй үлгэ-һалга, зүнэг зүнтэг болоһон хэмжээе тодорхойлдог. Тиимэ тэмдэгүүд эли: уршалаа, болхи удаан ябадал, нюдэнэй харасын муудалга, шүдэнүүдэй уналга, ухаан баларталга гэхэ мэтэ.

Пенсионер гэжэ бии, мүн үбгэн хүн гэжэ бии. Нэгэдэхинь, социальна ойлгомжо болоно. Хоёрдохи—биологическа ойлгомжоһоо тэрэ юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, наһанай тусхай хэмжээгээр илгаатай. Тэрэ наһаяа (эрэшүүл—60, эхэнэрнүүд—55) хүсэхэдөө, совет эрхэтэн бүхэн ажалаа орхижо, пенсидэ гараха эрхэтэй болоно. Орёо хүндэ ажалда ябагшад 5—10 жэл урид пенсидэ гараха эрхэтэй. Зүгөөр пенсионно болзорынь гүйсэһэн хүнэй бэеын элүүрэй һайн байжа, үшөө ажаллаха дуратай байгаа һаань, тэрэниие хэншье баагаар пенсидэ гаргахагүй.

Пенсионно наһаяа гүйсэһэн зоной 55 тухай процентнь үшөө табан жэл соо өөрынгөө мэргэжэлээр амжалтатайгаар ажаллажа шададаг гэжэ туршалга, шэнжэлгэ тодоруулба (саашадаа тэрэ процент бага болодог). Пенсионернүүдэй олонхинь урдынхидаа орходоо хүнгэн ажал бүтээжэ шададаг.

3.

Советскэ Союз дотор пенсионно наһан бараг залуугаар тогтоогдоһон байхын саада тээ, обществын эдэбхитэй гэшүүдэй зэргэнүүдтэ удаан соо үлэжэ байлсаха арга боломжо бии болгогдонги. Эршэтэй эдэбхитэй ажаллажа ябаһан аад, ажалаа гэнтэ хаяжархиха гээшэнь бэрхэтэй, бэедэшье муу. Ажалгүй байхада бэе махабад һулардаг, муу тээшээ хубилжа эхилдэг. Харин ажал хэжэ ябахадаа, хүн удаан үтэлдэг, бэень юрэ шанга, һайн ябадаг.

Гэхэтэй хамта, пенсионно наһандаа ажал хүдэлмэри үлүүсэ ехээр хэжэ баһа болохогүй. Тиимэһээ эрдэмтэд иигэжэ дурадхаһан байна: хахад салин абадаг, хахад үдэр хүдэлдэг хүнгэн ажалда орохо гэхэ мэтэ. Наһажаалнуудай ажал тиигэжэ хүнгэдхэхэ гэһэн эрдэмтэдэй дурадхалнуудые Совет правительство зүбшөөһэн байха юм. Наһажаал хүнүүдэй хэжэ шадамаар ажал хүдэлмэринүүд институдай һүүлэй нэгэ зохёол соонь тоологдонхой.

Газар дайда дээрэхи зоной юрэ «үбгэржэ» байгаа мүнөө үедэ 60 наһа гараһан совет хүнүүдэй тоо тэдэнэй 11,8 процентнь болоно. 1980 он багта пенсионно наһатай хүнүүдэй тоо СССР дотор 45 миллион хүрэхэ гээд эрдэмтэд тухайлна. Тэдэниие ажаллуулхада, обществодошье, өөһэдтэнььшье ашатай туһатай ба... Тиимэһээ үбгэн пенсионернүүдые материальна, түлөөһэнэй талаар ... шуулха, пенсионернүүдэй ажал ... дай ажахыда улам ехээр ашаг... тухай тогтоол Совет правител... гаргаһан байна. Салингайнь ха... гаар, пенсииень дууһан гү, али ... рим хубииень түлэлсэжэ байд... тиимэ ажалай тоо нилээд олош...

Совет геронтолог эрдэмтэдэй ... жэлгын хүдэлмэриин программа ... мунис партиин, Совет правител... вын политикаар тодорхойлогдоно. ... циальна хэмжээ ябуулгануудай ... ехэ программа юһэдэхи табан ... соо бэелүүлхэ гээд КПСС-эй ... съездын Директивэнүүд дотор ха... лагдана. Тэрэ программые амжа... тайгаар дүүргэхын тулада, хам... түрүүн, улад зониие ажаһуудалай... лаар хангаха хэрэг һайжаруула... ха, медицинскэ туһаламжа үзү... хэрэгтэ ба гэр байра барилгад... мүнгэ зөөри һомологдохо, хүдэлм... шэд, алба хаагшад ба колхознигуу... пенси дахин горитойгоор нэмэгд... ёһотой.

Ирина КИРПИЧНИКОВА (АПН).

ДҮРБЭДЭХЕЭ ДЭЛХЭИН ЧЕМПИОН

САН-ПАУЛУ. (ТАСС). Баскетболоор СССР-эй эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команда дүрбэдэхеэ дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Эдэнэр һүүлшынгээ наада Бразилиин командатай үнгэргэхэдөө, уулзалгаяа 82:49 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараһан байгаа. Совет ороной спортсменүүд бүхы командануудта шүүгдэнгүй наадажа, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм.

Чехословакиин, Бразилиин команданууд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дэлхэйн чемпион болоһон СССР-эй суглуулагдамал команда.

ТАСС-ай фотохронико.

«БАЙГАЛТАЙ» УУЛЗАБА

Майн 27-ной үдэшэ Буряадай дуу, хатарай «Байгал» ансамблиин концерт харахаяа Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрта хүн зон багтажа ядатараа сугларһан байна. Мүн «үлүү» билет бэдэрһэншье хүнүүд театрай дэргэдэ олон һэн.

Театрай ордон соо сугларагшадай шэг шарай баяртайнууд, концертын захалхые хүлеэжэ яданги.

Одоошье хүшэгэ нээгдэжэ, «Ленин тухай» дуугаар концерт эхилбэ. Мэдээжэ болоһон дуушад, хатаршадаа зал соо һуугшад хани халуунаар угтана. Жэшээнь, РСФСР-эй габьяата артист Баир Егоровой гүйсэдхэһэн энэдхэг, хальмаг арадай «Шэшэрдэг» гэһэн хатар нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байна. Гадна манай бэлигтэй хатаршан Оюуна Тумурова уян нугархайгаар, гоё һайханаар наадажа, хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл баясуулаа. Мүн РСФСР-эй габьяата артистка Чимита Шанюшкина, залуу дуушан Владимир Шагжиев гэгшэдэй гүйсэдхэһэн дуунуудта хүнүүд үни удаан альга ташажа, урма баяраа мэдүүлһэн байна.

Буряад арадай угалзануудай маягаар гоёоһон хубсаһатай ансамблиин бүлэг хатаршадай сценэ дээрэ гараха бүри хаража һуугшадай сэдьхэл доһолхо юм. Эрэшүүлэй гүйсэдхэһэн буряадай урданай «Ангуушадай хатар» дорюун һүртэй, илангаяа һайхан байжа, бүгэдэнэй дура булягаа.

Гадна ансамблиин бүлэг дуушад олондо мэдээжэ болоһон «Шамхандаа» гэжэ шог ёгто дууе хүхюун соготойгоор хангюурдажа, шагнагшадай талаһаа ехэхэн һайшаалда хүртөө.

Оркестрые хүтэлбэрилэгшэ, БурАССР-эй габьяата ажал ябуулагша Чингис Павлов ансамблиин амжалтада горитой хубитаяа оруулдагыень ехэтэ һайшаама. Гэхэтэй хамта, «Байгалай» уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Базар Цырендашиевай габьяа эндэ айхабтар ехэ байна. Тиихэдэ хатарнуудыень национальна маяг түхэлтэйгөөр найруулан табиһан Баир Егоровой үүргэ тон ехэ ааб даа.

Энэ концерт хоёр час үлүүтэй саг эзэлбэшье, огто мэдэгдэнгүй, түргөөр үнгэршэһэн байна. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, концертын программа эхинһээ һүүл хүрэтэрөө һонирхолтойгоор үнгэрбэ.

Д. БАЗАРЖАПОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Дуушан Владимир Шагжиев. 2. «Ангуушадай хатар».

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХЭТЭ МҮНХЫН ХАНИ БАРИСААН

КПЧ-гэй XIV съездын хүдэлмэри, съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ бүхы дэлхэйн зониие һонирхуулжа үргэлжэлһөөр. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариие, КПСС-эй делегациие «Авто-Прага» гэжэ заводто хани халуунаар, үнэн сэдьхэлһээ угтаһыень хэблэл, радио ба телевидени тэмдэглэнэ. «Авто-Прага» заводто болоһон хани барисаанай митинг дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые дэлхэйн хэблэл дэлгэрэнгыгээр толилно.

ВАРШАВА. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй делегациин Чехословакида ошоод байһан тухай Польшын хэблэл тодорхойгоор бэшэнэ. «Авто-Прага» заводто болоһон хани барисаанай митинг тухайда «Социализмын хуби заяанай түлөө харюусалга мүнөө үедэ хүдэлмэришэн ангида даалгагданхай» гэһэн гаршагтайгаар «Трибуна Люду» газетэ мэдээсэнэ.

СОФИ. Марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда КПЧ-гэй тон үнэн сэхэ байһыень КПЧ-гэй XIV съезд харуулба гээд Болгариин хэблэл мэдээсэнэ.

«Ленинэй зааһан замаар шууд сэхэ урагшаа», «Социализм байгуулга —интернациональна уялга» гэһэн гаршагууд доро Болгариин газетэнүүд «Авто-Прага» заводто КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ толилбо. Прагын предприятинуудай ажалшадай КПСС-эй делегациие нүхэр ёһоной, үнэн сэдьхэлэй гуримаар угтаһыень, Л. И. Брежневэй үгын нэрьемэ альга ташалгаар, Советскэ Союзай ба чехословак-совет хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан амаршалгаар нэгэнтэ бэшэ таһалагдаһые хэблэл тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. «Манай ленинскэ хараа шэглэл—эрид сэхэ ба эли тодо», «Бата бэхи нэгэдэл — шэнэ илалта туйлаха эшэ үндэһэн», «Социализмын дайсадые илаһанай жагсаал» гэһэн гаршагуудтайгаар «Нойес Дойчланд», «Берлинер Цайтунг» ба бусад газетэнүүд «Авто-Прага» заводто Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ сооһоо абтаһан газарнуудые ехэ ехээр толилбо.

БОНН. КПЧ-гэй XIV съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые Баруун Германиин хэблэл дэлгэрэнгыгээр тайлбарилна. Л. И. Брежневэй үгэ сооһоо—Европын аюулгүй байдал хангаха тухай, Баруун Германитай бэелүүлэгдэдэг харилсаан тухай асуудалнуудые газетэнүүд тусгаар илгажа харуулба.

БРЮССЕЛЬ. «Европын аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ һаад хэхэ һэдэлгэнүүдые Брежнев буруушааба» гэһэн гаршаг доро КПЧ-гэй XIV съездын хүдэлмэри тухай тоосоо «Либр Бельжик» гэжэ газетэ толилбо.

ГАВАНА. КПЧ-гэй XIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэдэ Кубын хэблэл анхаралаа ехээр хандуулна. Социалис интернационализм, социалис гүрэнүүдэй аха дүүгэй нягта нэгэдэл, тэдэнэй эбдэршэгүйгөөр һаналаа нэгэдэлгэ, бэе бэеэ дэмжэлгэ социализмын оронуудай коммунистнуудай эгээн лэ үнэтэй юумэнь, ангиингаа дайсадтай тэмсэхэдэнь хэрэгтэй болодог эгээн лэ хурса зэбсэгынь, найдамтай түшэг тулгууринь болоно гээд «Гранма» газетэ тусгаарлан тэмдэглэбэ.

САНТЬЯГО. «Чехословакиин коммунистнуудай съезд—бүхы коммунис хүдэлөөнэй ехэ илалта»,—гэжэ Чилиин Компартиин ЦК-гай Политическэ комиссиин гэшүүн, ороной Национальна конгрессэй депутат Хосе Кадемартори ТАСС-ай корреспондепттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Чехословакиин Компартиин XIV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые Хосе Кадемартори үндэрөөр сэгнэбэ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Хани барисаанай бата бэхи үндэһэ һуури

Советскэ Союзай, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи харилсаан бата бэхи, ашатай үрэтэй харилсаа холбоогоор, бэе бэеэ ойлгодог заншалаар нэбтэрэнги, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныи майн 25-һаа 28 хүрэтэр ОАР ошожо ерэһэниинь манай харилсаанай үнэхөөр тиимэ байһыень дахин өлеэр харуулба. Тэрэ ошолгын дүнгүүд хамтын коммюнике дотор гаргагдаһан байна. Хоёр талын хэды шэнээн олон асуудал зүбшэн хэлсэһэниинь тэрэ коммюнике дээрэһээ эли болобо. СССР ба ОАР-ай хоорондохи харилсаа дам саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд, мүн мүнөөнэй уласхоорондын байдалай, Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалай шухала асуудалнууд хэлсэгдэһэн байгаа.

СССР ба ОАР-ай хоорондо хани барисаан ба харилсаа холбоон тухай договорто гар табилга тэрэ ошолгынь шухала үрэ дүн болобо. Энэ договор үнэхөөрөөл түүхэтэ удха шанартай байха юм. Хоёр ороной хоорондохи хани барисаанай, бүхы талаараа харилсалгын заншалта харилсаа тус договор бэхижүүлхынгээ саада тээ, тэрэ харилсаагаа хүгжөөхын тула арга боломжонуудаа бүхыдэнь хэрэглэхэ гэһэн хоёр гүрэнэй хоюуланайнь хүсэлөөр нэбтэрэнги гэхэдэ болохо, яахадааб гэхэдэ, тиимэ хүгжэлтэ хоёр гүрэнэй арадуудай аша туһада таарахын саада тээ, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалха байна.

Коммюнике дотор тэмдэглэгдэһэнэй, договор дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, Израилиин ээрхэг түримхэй дайнда эсэргүү, Израилиин эзэмдэһэн араб бүхы газар дайдые сүлөөлхын түлөө, Дүтын Зүүн зүгэй арсалдаа зүүрилдөө зүйтэйгөөр гуримшуулан шиидхэхын түлөө тэмсэлдэнь ОАР-та, араб бусадшье оронуудта али болохо туһаламжа ба дэмжэлгэ хойшодоошье Советскэ Союз үзүүлжэ байха болоно.

Совет-араб хани барисаанай бата бэхи үндэһэ һуури һандаргаха гэһэн империалистнуудай һэдэлгэнүүдэй бүтэхэгүй байһыень ОАР-та Н. В. Подгорныи ошожо ерэһэнэй дүнгүүд баһа дахин харуулба. Араб наци болбол тиимэ хани барисаатай байһандаа омогорходог, тиигээд «манай политикын, манай түсэбүүдэй, манай үдэр бүриин ажал ябуулгын шухалын шухала үдэһэ һууринуудай нэгэниинь» гэжэ тэрээнээ тоолодог байна гээд совет ехэ айлшанай хүндэлэлдэ Каирта хэһэн уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ОАР-ай Президент А. Садат тэмдэглэбэ.

Эбдэршэгүй хани барисаанай замаар СССР ОАР хоёрой эбтэйгээр саашадаа зорихо эрид хүсэлтэй байһыень араб олониитэ ба хэблэл, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд үндэрөөр сэгнэнэ. ОАР-ай хүтэлбэрилэгшэдэй дунда һая хэгдэһэн һэлгэлтые «Совет-Египедэй әбыень таһалхын» тулада ашаглахаар баруунай зарим ажал ябуулагшадай хэһэн һэдэлгэдэ харюу болгон, тиимэ эрид шанга зориг харуулагдаба гээд Египедэй «Аль-Ахрам» газетэ бэшэнэ. Теэд тэдэ ажал ябуулагшад нурадаг элһэн шэнги найдамжагүй һуури дээрэ өөһэдынгөө түсэб табижа байһанаа дахин ойлгожо абахадань болохо. СССР ба ОАР-ай хоорондохи үнэн сэдьхэлэй бата бэхи харилсаае хэншье муудуулжа шадахагүй гээд тэрэ газетэ тэмдэглэбэ.

Һунгалта үнгэргэбэбди гэһэн ёһо гаргаба

Президентые, парламентые «һунгахамнай» гэжэ Сеулай засагаархидай түхеэрһэн хоёр акттай зүжэг Урда Корейдэ табигдаба. Элдэб эсын мэхэ гохо, хуурмаг ябуулга хэжэ, диктатор Пак Чжон Хи Урда Корейн «президентээр» гурбадахи болзортоо дахин һунгагдаба. Мүн майн 25-да парламентда һунгалта болоходо, баһал тэрэ Пак Чжон Хиин засагаа баригша «республиканска демократическа парти» «илалта» туйлаба.

Хүн зониие айлгаха, һүрдүүлхэ, засагаархидай дура зоргоной бүдүүлиг аашa гаргаха оршон байдалда тэрэ хоёр «һунгалта» үнгэрһэн байна. Полициинхид һунгуулиин участогуудые бүһэлжэ абаад байба. Хархис террорис эмхинүүдтэ хабаатай хүйхэрнүүд Пак Чжон Хидэ, засагаа баригша партиин бэеэ наймаалдаг депутадуудта дуугаа үгэхыень һунгагшадые баадхаһан, тэрэгүй һаатнай, хэһээхэбди гэжэ занаһан байна. Тэрэнь багадаад, засагаархид болбол һунгуулиин бюллетеньнүүдые заһажа хуурмагшалһан, һунгуули тухай хуулиие һэшгэргүйгөөр эбдэһэн байба. «Хараа байса хүсэрхэлгэ, террор хэжэ үнгэргэгдэһэн Корейн түүхэ доторхи эгээн лэ бүтэмжэгүй хуурмаг һунгалта болобо» гээд һунгуулиин һая үнгэрһэн кампани тухай бэшэхэдээ, оппозиционно Сипминдан гэжэ парти тэмдэглэбэ.

Хэдышье айлгаа һүрдүүлээ һаа, диктатор ба засагаа баригша партида хабаатай тэрэнэй туһамаршад арадай эсэргүүсэлэй хатуу зориг дабажа шадаагүй. Урда Корейн хэдэ хэдэн городой, тэрэ тоодо ороной ниислэл—Сеулай һунгагшадай хахадынь шахуу оппозиционно партинуудай кандидадуудта дуугаа үгэһэн байна. Һунгалта хуурмагшалха ябадалые буруушааһан жагсаалнууд томо хэдэ хэдэн городуудта болобо.

Американ сэрэгүүдтэ түшэглэн, аяар 10 жэлэй турша соо хосороогүй байжа байһан Сеулай диктаторска засагые үмөөрдэг Урда Корейн пропаганда «хойто талаһаа аюул гарана» гээд ходо дабтажа байдаг. Ондоогоор хэлэбэл, Корейн Арадай-Демократическа Республикын талаһаа аюул гараһан хэбэртэйгээр шашалдана ха юм. Энэ худал хуурмаг шашалдаань дайн сэрэгэй хиирэлгэ һүжэрөөхэ, далайн саанахи эзэдэйнгээ дэмжэлгээр ороноо сэрэгэй замда бүри түргэнөөр түлхижэ оруулха шалтагаан боложо үгэнэ ха юм. Имагтал һүүлэй хэдэхэн жэлэй турша соо аяар 100 миллион долларой сэрэгэй туһаламжа Урда Корейдэ США үзүүлбэ. Мүнөө үеын истребительнүүд, артиллери, юрыншье зэбсэг далайн саанаһаа ходо эльгээгдэжэ байдаг. Имагтал Вашингтоной хайра гамгүй дэмжэлгээр өөдэгүй тулюур табюул Пак Чжон Хи засагаа барижа байдаг гээшэ.

В. ХАРЬКОВ, Г. ПАВЛОВ. (ТАСС).

Сүүд дээрэһээ

АЛУУРШАН ЗЭМЭЭ АМСАНА

Олониитэдэ харша ябадал хэһэнэйнгээ түлөө таба дахин сүүдлэгдэһэн Н. М. Орлов гэгшэ (1939 ондо түрэһэн) түрмэһөө табигдаад, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта хүдэлжэ байһан. Заһархаяа болиһон энэ этэгээд 1970 оной июлиин 24-дэ бүхэли үдэртөө архидажа, зэрлиг арьяатан шэнги болотороо һогтобо. Архиин һогтууда галзууһан Орлов тэрэ үдэртөө хэдэн хүнэй ами наһанда айхабтар ехэ аюул тохёолдуулһан, үзэгдөө дуулдаагүй муухай ааша гаргаһан байха юм. Үйлсөөр зайгуултажа ябатараа, гэрэй эзэн эхэнэр А. А. Колочихина, тэрэнэй нүхэр А. Д. Колочихин гэгшэдые хутагаар хадхаа.

Шунахайржа зоргондоо ошоһон Орлов энээгээр зэмэтэ ябадалаа дүүргээгүй, үшөө хэдэн хүнэй ами наһанда аюул тохёолдуулаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Сүүд совет эрхэтэнэй уялга дүүргэжэ шадахаяа болиһон, хүн зоной ажабайдалда харша болоһон алууршан Орловой гэмтэ хэрэгые һаяхан хаража үзөөд, тэрэниие эгээл дээдын хэһээлтэ—буудан алахаар шиидхэбэ.

Сүүдэй шиидхэбэри бэелүүлэгдэбэ.

Н. БАЗАРОН.

ЗЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.00 — «Дэлхэй дээрэ ходоодоо Эб найрамдал байг лэ» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.30 — «Ну, погоди!», «Бременские музыканты» гэһэн мультфильмнүүд. 20.00 — «Сердце отдаю детям» гэһэн киноочерк. 20.10 — «Арадай кандидадууд» гэһэн дамжуулга. 20.25 — концерт. 20.55 — телепанорама. 21.15 — «Зүүн-Сибирь» — гэһэн киножурнал. 21.25 — телереклама. 21.30 — «41 оной яблоканууд» гэһэн уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, хура борсо орохогүй. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта 5—10, бусад нютагуудта 10—15 градус дулаан, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 1—3 градус хүйтэн, үдэрынь 13—15 градус дулаан байха.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол. Хүдөө ажахын шэнжэлэл. Һунгалтада зорюулагдаһан материалнууд.

Хоердохи хуудаһанда: «Рай... ком ба мэргэжэлтэд» гэһэн Н. Лоскутовой статья. «Алт... Одоной кавалер» гэһэн Ц. Балд...новай очерк. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Гурбадахи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой түгэсхэл. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилы саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээ сэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Үхи... бүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан материалнууд. Спортын һонин. З. Медведевагай «Ном наймаалагшад» гэжэ статья.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-01477. Заказ № 968.